

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo Kmetijske družbe za Slovenijo.

«Kmetovalec» izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 10 D na leto.
Za inozemstvo 20 D. — Posamezna številka stane 50 para.
Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Insert na pol strani 30 D,
na $\frac{1}{4}$ strani 150 D, na $\frac{1}{8}$ strani 75 D, na $\frac{1}{16}$ strani 50 D, na $\frac{1}{32}$ strani 25 D.
Vsaka beseda v „Malih naznanilih“ stane 25 par, najmanj pa skupaj 5 D.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo;
tisk J. Blasnik naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za
Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz
»Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 9. Ljubljana, 15. maja 1922. Letnik XXXIX.

Obseg: O setvi koruze. — O delovanju nekaterih družbenih podružnic. — Dve nujni nalogi naše živinoreje. — Kmetovalci, cepite prasiče proti rdečici! — Urania zelenilo. — Moderno zatiranje živalskih kužnih in nalezljivih bolezni. — Vprašanja in odgovori. — I. plemenski sejm za bika v Št. Jurju ob južni železnici. — Nove naredbe. — Kmetijske novice. — Uradne vesti. — **Konjerejec:** Trpinčenje konj z brzdami. — Mesečna slepota pri konjih. — Ne odprodajte dobrih plemenskih kobil! — Porezovanje kopita. — Bradavice (gobe) pri živini. — Odborova seja in občni zbor Konjerejskega odseka 2. — **Družbene vesti.** — **Inserati.**

O setvi koruze.

Inž. Fr. Vončina.

Koruzna je proti mrazu zelo občutljiva, zato se jo seje oziroma sadi spomladi šele tedaj, ko se je že zemlja dovolj segrela. Posebno je občutljiva proti poznim spomladnim mrazovom. Ker potrebujejo debeložrnate vrste koruze dlje časa do zoritve, temu primerno tudi več toplote, zato ni v krajih z običajnimi poznimi spomladnimi ali zgodnjimi jesenskimi mrazovi misliti na uspešno in zanesljivo pridelovanje pozno dozorevajočih koruznih vrst. V teh primerih je bolj upoštevati drobenozrnate vrste koruze s krajšo vegetacijsko dobo.

Čim hitreje vzkali koruzna, tem lepši in enakomernejši je nje poznejši razvoj. Da pa vzkali hitro, ni potrebna samo dovoljna toplota, temveč poleg dobro in globoko zrahljane orne plasti tudi dobro in skrbno obdelana površina njive, da se s tem priredi dobro kališče.

Eden glavnih pogojev za dober uspeh je pravilno odbrano seme. Za seme se vzame štorže z lepo razvitimi enakomernimi zrnji, ki so razvrščeni v pravilnih podolžnih redih na štoržu. Število teh redov naj ne bo pod 16. Štorž mora imeti nadalje valjasto obliko, zdravo zrnje, katero ne sme manjkati na koncih štorža. Za seme se vzame le zrnje iz srednjih dveh četrtin štorža.

Dasiravno je koruzno zrno parkrat do večkrat tako debelo kakor zrno ostalih žit, sme priti isto le plitvo v zemljo. Popolnoma napačno je, ga spravljati globoko v zemljo. Zrnu, spravljenemu pregloko v zemljo, primanjkuje kisika, toplote, dobi pa preveč vlage, tako da rado segnije. Največja globočina, do katere sme koruzno zrno

v zemljo, je 7 cm, najmanjša pa 3 cm; povprečno torej 5 cm. Debelozrnate vrste se seje, oziroma sadi globokeje v lažji zemlji; pri suhem vremenu se sadi istotako globokeje, nasprotno se pa mora sejati plitvo čim mrzlejša, težja in vlažnejša je zemlja.

Vsaka poedina koruzna rastlina potrebuje za svoj razvoj primerno velik prostor, iz katerega zajema svojo hrano. Ta prostor je veliko večji kakor pri ostalih žitih. Velikost tega prostora se ravna po podnebjju, zemlji, največ pa po vrsti.

Pri drobenozrnatih vrstah sme priti največ 10 rastlin na 1 m², pri debeložrnatih pa 5 rastlin. Čim enakomernje so razvrščene rastline na njivi, tem popolnejše se razvije poedinka, tem povoljnejši je tudi pridelek. Da se doseže enakomerno razporedbo rastlin, se seje oziroma sadi koruzno seme v vrste enake razdalje, v teh vrstah pa še vrhutega v enakih presledkih, tako da pridejo rastline, razporedene v kvadratni, pravokotni ali pa trikotni zvezi. Boljša je pravokotna ali trikotna zveza; v tem primeru se dela med vrstami večjo razdaljo, da se s tem omogoči pri poznejšem obdelovanju čim izdatnejšo uporabo vprežnega okopalnega orodja. Ker, čim enakomernje so rastline razvrščene, tem povoljnejši je razvoj poedink, kar zelo vpliva na množino in kakovost pridelka, ker so vsaki rastlini svetloba, vlaga in redilne snovi veliko bolj enakomerno dostopne. Doseže se enakomerno setev, oziroma saditev na več načinov.

Ročna setev na široko je pač najslabši način; ne samo da se porabi tu največ semen, so tudi izguba na času in stroški obdelovanja jako veliki, ker je oskrbovanje z vprežnim okopalnim orodjem izključeno, vse oskr-

bovanje se pa mora opraviti z ročnim delom. Ravnotako ni mogoča nikdar čim enakomernjša razvrstitev, vsled tega se zemlja ne izkoristi pravilno, trpi pa tudi kakovost pridelka. Tudi setev za plugom v vsako drugo, oziroma tretjo brazdo ne zadovoljava, ker pri tej setvi je možnost, da pridejo vrste neravno, vijugasto, zaradi tega je tudi oskrbovanje otežkočeno in zahteva skrajne predvidnosti. Razentega je pa še ta okolnost, da pride seme veliko pregloboko v zemljo, kar občutno vpliva na kaljenje. V negodni zaskorjeni zemlji pride seme v kepasto za kaljenje skrajno neugodno zemljo.

Kjer je sejalni stroj za setev žit v vrste na razpolago, se da isti prirediti za setev koroze v vrste s tem, da se primerno širini stroja, 3—4 sejalne cevi pritrdi v enakomerni primerni razdalji; te cevi sejejo, ostale se pa zapre. Pri tej setvi se porabi tudi precej semena (45—60 kg na hektar), seme pride v vrste brez presledkov, zato je več dela pozneje pri razredčevanju, toda ta način setve je zanesljivejši z ozirom na morebitne poškodbe semena po živalskih škodljivcih ali pa pomanjkljivo kaljenje, vsled manj godnega stanja zemlje.

Najmanj se porabi semena (16—30 kg za hektar) pri saditvi koroze v jamice. Za ta način se mora polje razčrtati z razčrtalnikom po dolgič in počez; na tako nastalih križiščih se vsadi z motiko po 3—4 koruzna zrnja. Zemlja mora biti dobro pripravljena in zrahljana, da je saditev olajšana, in da pride razentega seme v za kaljenje ugodnejšo zemljo.

Poznejše razredčevanje da pri tem načinu veliko manj dela. Ta način da sicer precej dela, ker zahteva fino prirejeno zemljo, toda je vsled tega razvoj rastlin veliko povoljnejši. Enakomerna razvrstitev pa omogoča čim izdatnejšo uporabo vprežnega obdelovalnega orodja (okopalnika in osipalnika) in zmanjša potrebno množino dragega ročnega dela. Čim izdatnejša uporaba vprežnega orodja pri oskrbovanju koroze pa zamore znižati izdatno produkcijske stroške koroze, zato se večja množina dela, ki je potrebna za ročno enakomerno saditev koroze v jamice, dobro izplača in vsled cenejšega oskrbovanja doprinese. V novejšem času izdeluje industrija poljedelskih strojev ročne stroje za saditev koroze v jamice, ki so primerni tudi za malega posestnika.

Razdalje vrst in presledki v vrstah se ravna po predvsem po vrsti koroze, razentega pa po podnebu, po kakovosti in gnojnem stanju zemlje. Da je omogočeno oskrbovanje z vprežnim orodjem, se vzame presledek vrst večji. Najmanjša razdalja med vrstami je zaradi tega za debelozrnato koruzo 60—64 cm, za drobnazrnato pa 50 cm. V vrsti sami pa se pusti po 1 rastlino v presledkih najmanj 30 cm pri debelozrnati, in najmanj 20 cm pri drobnazrnati koruzi.

O delovanju nekaterih družbenih podružnic.

V 3. številki letošnjega „Kmetovalca“ so bile delovne podružnice pozvane, da poročajo o svoji delavnosti, ki se bo objavila v tem listu v zgled in spodbudo ostalim podružnicam. Priglasilo se jih je precejšnje število. Vsled pomanjkanja prostora navedemo pa danes le nekatere izmed njih.

Begunje na Gorenjskem. Ta podružnica deluje že od svoje ustanovitve 1891. leta prav marljivo v korist svojih udov. Priskrbela jim je različne stroje in orodje, kakor trijerje, mlatilnice, slamoreznice, osipalnike, brane, robkače itd. Nabavila je tudi skupen kotel za kuhanje sadnega žganja. Vse te stroje uporabljajo vsi udje skupno. Nanovo pristopivši udje, ki hočejo te stroje

uporabljati, plačajo poseben prispevek v podružnično blagajno.

Ljubno na Gorenjskem. Ustanovljena je bila 1898. l. praznuje torej prihodnje leto svojo petindvajsetletnico. Za svoje ude si je nabavila razne stroje: žganjarski kotel, sadno stiskalnico, robkač za koruzo, mlin, trijerje, travniške brane, požiralnikove cevi itd. Stroji se drže v najboljšem redu.

Št. Jošt nad Vrhniko je tudi že delj časa obstoječa podružnica, ki deluje od 1899. leta v prid svojih udov. Najela je zemljišče, na katerem je postavila drevesnico, iz katere so udje prejeli že na stotine sadnih drevesc. S tem je mnogo pripomogla k povzdigu sadjarstva v tem okraju. Udje imajo tudi trijer in travniško brano, ki jo uporabljajo proti nizki odškodnini, da se z njo krijejo morebitni stroški za popravo.

Središče ob Dravi. Poročilo o tej podružnici, ki je pred prevratom spadala pod štajersko kmetijsko družbo v Gradcu, je v toliko zanimivo, ker je nje delovanje tesno zvezano z delovanjem občinskega odbora. Središka občina je že 1815. leta postavila svojo žrebčarno ter s tem postavila temelj konjereji v svojem okraju. 1888. leta je nabavila dva bika pingavske pasme ter dala podlago za razširjenje tega plemena v okraju. Pozneje je ustanovila „Gospodarsko zadrugo“, ki se je pa prelevila v podružnico Kmetijske družbe štajerske. 1900. leta je ustanovila mlekarno, za katero si je že poprej vzgojila mlekarja - domačina, ki ga je poslala v mlekarski tečaj na Tirolsko. 1901. l. je ustanovila postajo za bike in v ta namen zgradila vzoren hlev. Tudi zadržno tehniko je postavila. Od občine je podružnica dosegla prepustitev šest hektarjev obsežen pašnik, ki ga je pretvorila v vzoren travnik. Ta služi za vzdrževanje treh bikov. Svojčas je sama nakupila na Solnograškem tri izvrstne plemenjake, ki so veliko pripomogli k izboljšanju domače živine. Niti prasičereje ni zanemarijala in letno skrbela za dobre plemenske merjase. 1903. leta je nabavila motor za mlatilnico. Ima pa tudi razne kmetijske stroje, ki jih njeni udje uporabljajo. Podružnica želi postaviti tudi drevesnico in trtnico, za sedaj ji pa manjka zmožne osebe, ki bi to dvojce vodila.

Sv. Marjeta pri Moškanjcih je tudi zelo marljivo delujoča podružnica, ki je v minulem letu imela nad 270.000 K prometa. Peča se predvsem z nabavo gospodarskih potrebščin za svoje ude, katerim nudi tudi razne stroje in orodje v uporabljanje. Posebno važno je nieno delovanje v tem oziru, da na svojih občnih zborih in odborovih sejah jemlje v pretres razna gospodarska vprašanja, ki jih potem sporoči Kmetijski družbi v nadaljnje poslovanje in upoštevanje. V tem oziru je toplo priporočati podružnicam, da se večkrat zberejo in se pomenijo o svojih gospodarskih težkočah in željah, ter te sporočijo Kmetijski družbi. Na ta način izve centrala za potrebe svojih udov in jim skuša po možnosti ustreči.

Ta poročila bomo pozneje nadaljevali, prosimo pa delujoče podružnice, naj nam sporoče o svojem delovanju, da to objavimo.

Dve nujni nalogi naše živinoreje.

Ciril Prijatelj.

II.

Ako hočemo našo bikorejo izboljšati in jo kmetovalcu priljubiti, je potrebno, da jo naredimo aktivno, to se pravi, da bo donašala bikorejcu dobiček. Da nam bo mogoče dobičkanost pri bikoreji doseči, spo-

znati nam je najpreje napake in nedostatke, ki povzročajo nezdrave razmere, šele potem iskati način, kako jih laliko najboljše in najhitreje odpravimo.

Jako dvomimo, ako se nahaja danes v Sloveniji 20 bikov, ki bi s čistimi dohodki dosegli vsaj približno obresti, ki jih plačajo za isti kapital podeželske hranilnice. Vsi ostali plemenski biki, izvemši zakotni, ki skačejo po petkrat na dan, so pasivni, za kmetijsko gospodarstvo nedobičkanosni! Kdo bi bil tako krut in bi zameril kmetovalcu, ki poseduje dobrega in dragega bika, pa ima ves teden le dva dogona, da proda prezgodaj bika mesarju? Ali naj njegov bik obremenjuje posestvo v korist treh kmetovalcev, ki priženo na leto enkrat svoje krave k njegovemu biku v skok in se slučajno mogoče zavedajo pomena dobrega plemenjaka? Da se tega ne more zahtevati od bikorejca je razumno in ga tudi nihče v to prisiliti ne more.

Dva glavna nedostatka oziroma oviri, ki zabranjujeta pri nas napredek in dobičkanosnost bikoreje, sta sledeči:

1. Po občinah se nahaja preveliko število zakotnih bikov, to so take „plemenske“ živali, ki niso vsled svojih prirojenih napak od komisije licencovane. Nizka skočnina, ki znaša v takih primerih pri mnogih še danes 10 K, pritegne takim bikom po več ur oddaljene krave.

Kakšni pa so taki biki? Povečini so doma vzrejeni, kar naj bi opravičevalo nizko skočnino. Da pride posestnik bika hitro do dohodkov, ga prične spuščati že z 12. mesecem, češ: „Glej, našega sivca, komaj je star 12 mesecev, pa že skače in donaša kmetiji dohodke!“ Biki skačejo, ako je dagon večji, po petkrat na dan. Tudi večkratni ponovni skoki v primeru neoplojenosti krave so brezplačni. To so dejstva, ki nekega kmetovalca privabijo, da prižene svojo kravo gotovo k takemu biku, akoravno je prepričan, da je sosedov plemenski bik veliko boljši nego prvi.

Zakotne bike pa se dosledno tudi napačno vzreja, poklada pičlo in slabo krmo, ker je ravno takih „bikorejcev“ smoter, držati v svojem hlevu le take živali, ki donašajo hitro in velik dobiček. Taki bikorejci dosežejo svoj namen, ne oziraje se na škodo, ki jo napravijo živinoreji s svojim slabim ravnanjem. Da so zaradi takih bikov slabi in da se naša živinoreja z njimi le slabša, namesto izboljšuje, ve naš kmetovalec dobro, a se tolaži z besedami, ki se ob sličnih pogovorih obilokrat slišijo: „Bo že kako.“

Ne motimo se, ako trdimo, da so ravno omenjeni „plemenski“ biki po občinah glavna ovira, ki prisili odprodajo prvovrstnih plemenjakov iz občine ali pa bikorejce primorajo, da prehitro oddajo dobre bike naravnost mesarju. Prezgodnja odprodaja dobrih plemenjakov mesarju pa nam prepreči najboljši zarod telet, kajti biki zaplodijo najboljša teleta s 3. in 4. letom.

Iz navedenega sledi jasno, da bo postala naša bikoreja v tistem trenutku dobičkanosnejša, ko bomo začeli zatirati možnost lastnikom zakotnih bikov, da jih ne bodo spuščali na tuje živali. Nadomestiti pa jih je z boljšimi in tem skočnino tudi primerno zvišati. Skočnina lepih in dobrih bikov že pred vojno ni bila v nikakem razmerju s ceno telet. Danes je pa to razmerje še bolj vpijoče. Ako prodamo že par tednov staro tele za 2000 kron, mislim, da je upravičeno, ako zahteva posestnik dobrega bika za skočnino 50 kron.

2. Da ne napreduje naša živinoreja, oziroma da se nahaja naša bikoreja v tako slabem stanju, so pa veliko krivi občinski odbori. Teh je — tudi po zakonu iz l. 1892. — sveta dolžnost skrbeti za napredek živinoreje s po-

sebnim ozirom na bikorejo v občini. Pribiti je treba resnico, da dokler nam ne bodo šli občinski odbori in druge kmetijske organizacije po deželi na roke in pomoč, dotlej sploh ne moremo govoriti o splošnem napredku ali izboljšavanju živinoreje v deželi. O brezbriznosti povojnih občinskih odborov za živinorejo bi se lahko napisale cele knjige; seveda so izvzeti primeri, ki pa jih je žalibog le bore malo.

Po vseh naprednih deželah, kjer imajo kmetovalci lepo plemensko živino, krave, ki molzejo povprečno 3000 do 4000 kg mleka na leto, so bili občinski odbori oni, ki so prihiteli za povzdigo živinoreje ne le s pridnim delom in lepim zgledom, ampak tudi z gmotnimi sredstvi na pomoč. In kdo se pri nas zmeni pri občinskih sejah za prikrbo plemenskih bikov in za izboljšanje živinoreje v občini? Slišal, ne čital nisem še o takem predlogu, ako izvezamo častno izjemo vrhniške občine, ki je votirala v eni zadnjih sej 40.000 K kmetijski podružnici v svrhu nabave prvovrstnih bikov. S to vsoto se bo vsekako lahko nabavilo občini dovolj plemenskih bikov, katerih posledice se bodo pokazale že tekom treh let, ako ne bo občinski odbor prepričan, da je s tem činom za napredek živinoreje storil že vse in za vedno.

Na Štajerskem je stvar veliko boljša, kakor na Kranjskem, ker tam skrbijo in prispevajo okrajni odbori lepe vsote za povdigo živinoreje.

Zakotni biki in brezbriznost občinskih odborov na polju živinoreje so dve največji napaki, ki ovirajo napredek in s tem dobičkanosnost plemenske živinoreje. O tem, kako naj bi se prve odstranilo in druge poboljšalo, v prihodnji številki „Kmetovalec“.

(Dalje prih.)

Kmetovalci, cepite prasiče proti rdečici

Bližajo se vroči poletni meseci, v katerih nastopi za našo prasičerejo najnevarnejša živinska kužna bolezen rdečica, ki letno uniči veliko število prasičev, zlasti onih srednje starosti. Ta bolezen je v zadnjih letih povzročila naši prasičereji milijonsko škodo, ki bi se dala omejiti, če bi se kmetovalci bolj pobrigali za cepljenje proti rdečici, kajti znano je, da to cepivo da prasičem odpornost proti povzročitelju te kužne bolezni.

Rdečica je bolezen, ki rajše napada prasiče žlahtnejših pasem in posebno one, ki so večinoma v svinjakihi, ker so ti občutljivejši za boleznijo sploh kakor podeželske pasme, ki nimajo toliko žlahtne krvi v sebi. Oslablost žlahtnih prasičev, posebno angleških pasem, pospešuje tudi vročina zlasti pekoče solnce, zaradi tega opazamo, da razsaja rdečica ravno v vročih poletnih mesecih v najhujši meri. Prasiče je zanesljivo obvarovati pred rdečico zgolj s cepljenjem. Cepljenje obvaruje prasiče pred okuženjem približno skozi pet mesecev.

Prasiče cepimo proti rdečici, če jih hočemo obvarovati pred okuženjem sploh, ali v svrhu zdravljenja že okuženih živali z odpornim (pasivnim) ali s tvornim, t. j. delujočim (aktivnim) cepivom. Mi poznamo torej tri načine cepljenja:

1. varstveno cepljenje z oslabeledimi kulturami,

2. varstveno cepljenje z varstvenim cepivom in z oslabeledimi kulturami,

3. odporno cepljenje ali cepljenje v sili.

Če upotrebimo varstveno cepljenje z oslabeledimi kulturami pri popolnoma zdravih prasičih, jih bomo obvarovali pred okuženjem približno skozi pet mesecev, torej

če cepimo v maju, so prasiči zavarovani proti rdečici do pozne jeseni, ko je ravno najnevarnejši čas za rdečico.

Glede ostalih dveh načinov cepljenja odloči v vsakem primeru posebej živinozdravnik, ki ima potrebno znanje o boleznih, povzročenih po bakterijah in ki dobro pozna učinek okuženja in cepljenja. Na vsak način je mnogo bolje, če se obvarujemo pred škodo že v naprej s cepljenjem zdravih prasičev, kakor da čakamo, da živali obole in potem šele pokličemo živinozdravnika, ki večkrat pride prepozno. Čas je torej tu, da se kmetovalci takoj obrnejo na živinozdravnika v svojem okraju ter puste cepiti svoje prasiče.

Morda, bo en ali drugi kmetovalec izrazil svoje dvome o učinku cepiva, ker je slišal, da je tu in tam en ali drugi prasič poginil vsled cepljenja. To se sicer lahko dogodi, in se je pred leti, ko se je to cepljenje šele uvedlo, večkrat zgodilo, danes je pa to cepivo tako temeljito izdelano, da jih od tisoč cepljenih prasičev pogine morda kvečjemu 6 do 7. To torej pomenja, da je dandanes izdelano cepivo že popolnoma zanesljivo. Iz statističnih podatkov sklepamo, da so uspehi cepljenja od leta do leta boljši, kar je v prvi vrsti pripisovati dobri kakovosti cepiva, v drugi vrsti pa tudi temu, da postajajo prasiči zaradi cepljenja od leta do leta odpornejši proti rdečici. Jasno je, da protistrupi, nahajajoči se v krvi, povzročajo večjo ali manjšo odpornost tudi mladiču, ki dobi isto kri od matere, ki je cepljena. Iz tega bi se dalo sklepati, da se odpornost cepljenih prasičev v večji ali manjši meri podeduje.

Obolele prasiče je mogoče rešiti pred poginom z odpornim cepljenjem, če se vrši cepljenje pravočasno. Če nastopi v kakem svinjaku rdečica, se morajo takoj vsi prasiči cepiti z varstvenim cepivom in z oslabelemi kulturami. Kar je pa bolnih prasičev, se mora pri njih uporabiti odporno cepljenje. Na ta način je upati, da se rešijo vsi prasiči. Mnogokrat seveda ne pomaga niti cepljenje, če so živali po rdečici že tako oslabele, da cepivo več ne učinkuje.

Marsikomu se bo zdelo cepljenje predrago, ker stane toliko in toliko kron za vsako glavo. Toda vsak naj pomisli, da je tudi cena prasičem danes tako visoka, da se cepljenje proti rdečici izplača še mnogo bolj nego v mirnem času.

Prasičerejci se torej nujno opozarjajo, da ne zamude prilike in se takoj pobrigajo za cepljenje svojih prasičev, če jih hočejo obvarovati pred poginom po rdečici.

Urania zelenilo.

Med sredstvi, ki jih rabimo za pokončevanje rastlinskih in živalskih škodljivcev, imamo dvoje prvovrstnih, ki pa učinkujejo na različen način: Tobačni izvleček, katerega strupeni učinek povzroča nikotin, deluje na škodljivce le tedaj, če pride ž njimi naravnost v dotiko kot tekočina ali kot plin. „Urania zelenilo“ vpliva kot arzenov strup, je želodčni strup, ki obvaruje rastlinske dele pred škodljivci na ta način, da jih pokrije s strupeno oborino.

„Urania zelenilo“ uničuje vse škodljivce, ki objedajo rastlino, kakor so: grozdni sukač ali kiseljak, gosence vsake vrste (n. pr. zimski pedic, prsteničar, gobovec, zlatoritka, glogov belin, zemeljske gosence, kapusov belin, brstni zavijač itd.), kebrji (mrhobrbec, zemске bolhe, špagljevec, grozdni zavijač, cvetoderi, vbadarji, strune in drugi), enakonožci, stonožci, posebno pa jabolčni zavijač (ličinka ali črv).

Iz tega sledi, da je „Urania zelenilo“ eno izmed najboljših sredstev za vrtnarje in sadjarje, kakortudi za vinogradnike.

Za škropljenje porabimo povprečno 6—10 hl zmesi na hektar, oziroma 100 litrov na 1000 trt, ali 1—5 litrov za posamezno drevo po njegovi velikosti.

Ker je to sredstvo pri nas še malo znano, je potrebno, da podamo o njem nekatera tostvarna pojasnila.

Kaj je „Urania zelenilo“?

„Urania zelenilo“ je arzenikov preparat, ki je zelo strupen prašek. Ta se močno praši, vsled česar ga je pred porabo najprej zmočiti z malo količino vode v gost močnik in šele potem zmešati z določeno množino vode. Pri tem se ta prah v vodi nikakor ne raztopi, ampak v njej le plava, vsled česar je treba zmes pri škropljenju vedno iznova mešati, da se zelenilo ne sesede na dno. S to zmesjo moramo zelo na drobno škropiti, da pade na liste in sadje kakor megla fina rosa. Nikakor pa ne gre tako močno škropiti, da kar od listov teče. Škropimo vedno z vetrom in pazimo, da so listi odzgočaj in odspodaj enakomerno poškrupljeni. Pri močnem solncu ni priporočati škropljenja, ker tedaj lahko brstje in listje oparimo.

Če navadni galičnoapneni zmesi dodamo „Urania zelenilo“, dobimo pripomoček, ki istočasno učinkuje proti glivičnim boleznim kakortudi proti mrčesom. Tudi bosnapasti se to zelenilo lahko doda, nikakor pa ne žveplevoapneni brozgi.

Nerazredčeno je „Urania zelenilo“ močan strup!

Vsled tega pazimo na sledeča navodila: Nikar ga ne raztresajmo; škropilna zmes ne sme priti v želodec; proti vetru ni ž njim škropiti; pred jedjo si umijmo roke in obraz; pri delu ne smemo kaditi; na živino moramo paziti, da ne žre zastrupljenega listja. Zelenjadne rastline smemo škropiti le, dokler so še mlade; približno šest tednov pred zauživanjem opustimo pri njih to sredstvo. Pri hranjenju tega zelenila je paziti na mesto, kam ga postavimo, da do njega ne pridejo otroci ali nevesče osebe.

Kako se „Urania zelenilo“ pripravlja?

Na 100 litrov vode ali na 100 litrov galičnoapnenega škropiva z zadostno množino apna, vzamemo 10—15 dkg ali 100—150 gramov zelenila. To sredstvo moramo vedno zmešati s petkratno množino sveže ugašenega apna (to je $\frac{1}{2}$ kg živega apna na 1 hektoliter) ali s petnajstkratno množino (to je $1\frac{1}{2}$ kg) že ugašenega apna iz apnenice.

Pri občutljivem koščičastem sadju (breskvah, marelicah, češnjah) moramo postopati previdneje in vzeti le 7 dkg zelenila na 1 hl.

Kdaj se „Urania zelenilo“ uporablja?

1. Ob začetku vegetacije v svrhu zastrupljenja vseh spomladnih škodljivcev, ki žrejo listje.

2. Proti jabolčnemu zavijaču, in sicer prvič takoj po odpadu cvetnih lističev, koncem maja do junija; tedaj škropimo v prvi vrsti mlado sadje; drugič približno dva meseca pozneje, koncem julija do avgusta, proti drugemu zarodu tega škodljivca.

3. V vinarstvu vzamemo 15 dkg tega zelenila na 100 litrov močno apnene galičnoapnene zmesi ali bosnapaste; s to zmesjo škropimo proti trtnemu zavijaču eno do dvakrat tedaj, ko nastopi.

Podančico uničuje z večkratnim škropljenjem, ki ga ponavljamo vsakih osem dni, ko začnejo trte odganjati.

Groznega sukača ali kiseljaka zatiramo koncem maja do začetka junija in konci julija s tem, da poskropimo cvetje in grozdice najbolj dvakrat zaporedoma po 4—6 dneh. (O tem podrobneje glej v 7. številki „Kmetovalca“ članek g. Gombača: Pokončevanje groznega črvička kiseljaka z „Urania zelenilom“.

4. Proti kobilcam vzamemo 20 dkg zelenila in 1 kg živega apna na 100 litrov vode.

5. Strune in zemeljske gosenice zastrupljamo z otrobi, ki smo jih namočili z 10 odstotno zmesjo „Urania zelenila“; enako požge prasičke in stonoge s krompirjevimi vabami, poprašenimi s tem praškom.

„Urania zelenilo“ dobivamo v obliki praška ali tablic, težkih po 10 dkg. Ker je delo s tablicami veliko pripravnije, se njih uporaba bolj priporoča.

Kmetijska družba je naročila primerno množino „Urania zelenila“ ter ga bo oddajala vinogradnikom, sadjarjem in vrtnarjem po lastni ceni, ki bo približno 250 do 300 K za kilogram ali 25—30 K za tablico, to je za 100 litrov škroplilne zmesi. Kdor hoče to sredstvo, ki je v Nemčiji in Avstriji zelo razširjeno, sam preskusiti, naj se pravočasno prikladi pri Kmetijski družbi.

Moderno zatiranje živalskih kužnih in nalezljivih bolezni.

Zdr. L. T.

(Konec.)

Od teh cepljenj se je najbolj razširilo in udomačilo cepljenje proti rdečici, zlasti v Sloveniji. Po prizadevanju Kmetijske družbe se je vpeljalo pri nas to cepljenje že leta 1892., in sicer se je izvršilo najprej na Drenovem griču in na Vrhniki. (A. Folakowski, Prasičja rdečica, kako se odvrta in zdravi. 1893.) Vsled zelo povoljnih uspehov se je cepljenje zelo hitro razširilo, tako da se je v letu 1912. samo na Kranjskem cepilo 16.030 prasičev. Od teh jih je v celem poginilo na rdečici 11, t. j. na tisoč približno 0,68, 2 sta bila zaklana. V istem letu je bilo ozdravno (lečilno) cepljenih 188 obolelih prasičev, od katerih jih je 162 ozdravelo, t. j. dobrih 85%. (A. Paulin, Cepljenje proti rdečici na Kranjskem. Vet. Vestnik 1913.)

Kakor je čitateljem „Kmetovalca“ že iz 10. št. iz l. 1919. znano, ločimo cepljenje proti rdečici v 3 načine: varstveno cepljenje, ozdravno ali lečilno cepljenje in zasilno cepljenje. S prvim dosežemo odpornost zdravih proti okuženju, z drugim ozdravljeno že okuženih (obolelih) in s slednjim odpornost domnevno okuženih prasičev, oziroma takih, ki se nahajajo z obolelimi v istem svinjaku.

Zdravljenje in zatiranje kužnih in nalezljivih živalskih bolezni s cepljenjem (seroterapija), se je v zadnjih desetletjih silno razširilo, tako da so dandanes v rabi že sledeča cepiva: proti rdečici, svinjski kugi, mešanemu okuženju s svinjsko kugo in paratifusom, vraničnemu prisadu, šuštavcu, perutninski koleri, kužni pljučnici telet, kužnemu splanu (zvrgovanju) krav in kobil, hromoti žrebet in telet, smoliki, mrtvični krvomočnosti konj, driski telet, pasji bolezni, nevarni sli navki in goveji kugi. Zelo važni ste pa še dve drugi cepivi, ki se ju uporablja samo v svrhu spoznanja, je-li žival obolela ali ne, to sta „tuberkulin“ za jetiko ali tuber-

kulozo in „mallein“ za smrkavost konj. Toda o tem ob drugi priliki.

Danes hočem opozoriti na sledeče: V prej omenjenem članku „Kmetovalca“ iz leta 1919. sedanjí predsednik Kmetijske družbe popolnoma upravičeno trdi: „Pri nas, ki imamo veliko prometa s prasiči s Hrvatskega in Ogrskega, nimamo malo kužne bolezni, ki se imenuje prasičja kuga...“ ter omenja nevarnost cepljenja navidezno zdravih, a vendar s prasičjo kugo okuženih prasičev-bacilonoscev. Treba bo torej iti v boj na vsak način tudi proti prasičji kugi. Iz vprašanja 31. v letošnji 5. številki „Kmetovalca“ in odgovora vet. R. Primica v isti številki pa je posneti, da bolehajo naši prasiči tudi na tifusu oziroma paratifusu. Ker je prasič istočasno lahko okužen od dveh teh bolezni, moramo torej računati s sledečimi možnostmi okuženja prasičev: 1. rdečica; 2. svinjska kuga; 3. svinjska kuga istočasno z rdečico; 4. tifus oziroma paratifus; in 5. svinjska kuga in istočasno tifus oziroma paratifus.

Po vsej priliki je razločevanje mešanih okuženj na podlagi nje preiskave ali raztelesenja samega toliko kakor nemogoče. Treba je natančnejših — mikroskopičnih (bakterioloških) — preiskav, da se bolezen oziroma mešano okuženje ugotovi. Na podlagi take preiskave bi bilo potem tudi zatiranje bolezni dokaj uspešnejše. Za tako preiskavo je treba vpsolati na serološki (bakteriološki) zavod (za nas prideta v poštev zavoda v Križevcih in Zagrebu, dokler nimamo lastnega) vsled bolezni izpremenjene dele obolele ali poginule živali, predvsem drobovje (srce, deli pljuč, črevesja, ledvice itd.). Ugotovitev bolezni se sporoči običajno telegrafično.

Na živinorejcih, predvsem prasičerejcih je torej ležeče, da vsako sumljivo obolenje živine odnosno pogin prasičev takoj naznanijo pristojnemu županstvu, oziroma živinozdravniku. Če lastnik kako obolelo živinčje zasilno zakolje, je itak že po zakonu (§ 13. zak. o živ. kugah) dolžan zahtevati pregled mesa po ogledniku. V krajih, kjer je nastanjen živinozdravnik ali če stanuje v bližini, se ima ta ogled izvršiti po njem. Pred izvršenim ogledom se pa ne sme ničesar odstraniti, predvsem ne drobovja. V primerih, v katerih bi na podlagi raztelesenja oziroma ogleda ne bilo mogoče ugotoviti vrste kužne bolezni, bi se izpremenjeni deli takoj odposlali v preiskavo, na čije podlagi bi se uvedlo zanesljivo postopanje proti kužni bolezni, predvsem cepljenje s pomočjo priznanih cepil.

Iz tega sledi, da je brez sodelovanja živinorejcev zatiranje kužnih bolezni zelo, zelo otežkočeno. Živinorejec naj v svoj lasten prid skrbi v prvi vrsti za to, da svojo živino obvaruje pred okuženjem. To doseže, če vzreja in neguje svojo živino po priznanih načelih umnega vzrejevanja, če skrbi za to, da niti on sam, niti njegova živina ne pride v dotiko z že okuženimi in slednjič, da pusti živali, ki so od kužnih bolezni ogrožene, pravočasno varstveno cepiti, da jih zavaruje pred okuženjem. V primeru nesreče, pa naj izbruhne bolezen ali pogina ne prikriva, temveč v svojo lastno korist dela sam na to, da se bolezen ugotovi in uvede proti njej postopanje, ki jo more zatreti ali vsaj omejiti.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Podrobna navodila k vprašanjem glej l. številko.

Vprašanje 61. Na dan poroke se je nevestin oče pred pričami zavezal novoporočencema dati sledeče: Vsako leto do njegove smrti polovico haska iz vinograda in s travnikov letno voz krme. Na moje vprašanje, kaj namerava ukreniti s svojim premoženjem za primer smrti, se je izjavil: „Po moji smrti je

pa to vse tvoje." Sedaj pa tast tega noče priznati. Ali je ustna izjava ravnotako veljavna kakor pravilna oporoka? (I. V. v I.)

Odgovor: Obljuba, ki jo je Vaš tast izrekel na dan poroke, se deli v dva dela: prvi del, ki se tiče Vam obljubljenih koristi do njegove smrti, in drugi del: zapuščina po njegovi smrti. Taka obljuba ostane samo obljuba brez vsake obveznosti za onega, ki jo je dal in je po zakonu neveljavna. Edino veljavno je samo ono, kar je dal tast s seboj premošne bala, kajti taka bala, ki se jo mora smatrati za doto ali darilo, postane v onem hipu veljavno darilo, ko se dejanski izroči. Dokler se pa bala ali doto dejanski ne izroči, pa ni veljavna in ostane samo obljuba brez vsake obveznosti jo izpolniti. Navadna obljuba, četudi pred pričami, da bo po svoji smrti dal dotične parcele in vse premošne Vam v last, je ravnotako brez vsake pravne obveznosti. Vaš tast bi bil moral že na dan poroke narediti namesto obljube pravilno oporoko bodisi ustno ali pisano, v svečani obliki, ali pa darilno pismo za primer svoje smrti. Oporoka ali darilno pismo bi bilo pa veljavno le do tiste vrednosti, v kolikor ne prikradja drugih otrok in morebiti še živeče žene na zakonitem dednem deležu. Glede podaritve je še vedno veljaven § 956. drž. zak., ki slove: „Daritev, ki se ima izpolniti šele po smrti darovalca, je veljavna kot zapuščina, če se vse tisto naredi, kar je potrebno za veljavno oporoko (testament). Tako podaritev je smatrati kot pogodbo, ki postane veljavna, če jo obdarovanec sprejme in se darovalec izrecno zaveže, da je ne bo preklical. Pisarna darilna pogodba se mora takoj izročiti obdarovanemu.“

Vprašanje 62. Ali je apno, uporabljeno v usnjarskih tvornicah, porabno kot gnojilo? (M. P. v H.)

Odgovor: Apno, ki se rabi v usnjarskih tvornicah in ki potem odpade, vsebuje dlake, drobne delce kože, odpadke usnja in druge organske snovi. Vsled tega izkazuje do 3% dušika, ki je zelo važna hranilna snov za rastline. Razentega ima tudi sol, razne kemikalije, ki jih usnjari potrebujejo pri strojenju usnja, ki pa rastlinam nikakor niso škodljive. Splošno se smatra to porabljeno apno kot dobro gnojilo za take zemlje, ki imajo premalo apna v sebi. Ugoden je tudi učinek 3% dušika na rastline, toda le tedaj, če se pognoji zemlji zelo močno, drugače je učinek neznamen. Kupčijske vrednosti to gnojilo nima, ker je preveč prepojeno z vodo in ker vsebuje premalo hranilnih snovi. Za prevoz in potrošenje po bližnjih njivah in travnikih se bo pa še dobro izplačalo. Raztrositi se pa mora v večjih množinah, na pr. vsaj 500 kg na oral ali 1000 kg na hektar.

Vprašanje 63. Zaprošil sem finančno kontrolo za oprostitev tiste količine vina, ki mi kot gostilničarju po naredbi pritiče za družinske ude in delavce. Ta oprostitev se mi je odrekla, češ, da sem jaz le vinogradnik, moja žena pa ima le gostilničarsko obrt. Zakaj se mi ne dovoli trošarine prostega vina za domačo potrebo? (I. K. v K.)

Odgovor: Iz Vašega vprašanja sledi, da ste Vi le vinogradnik, posestnik vinogradov, nimate pa gostilničarske koncesije. Gostilničarka je pa le Vaša žena, ki pa najbrže sama nima vinogradov, torej ji ne pritiče trošarine prosto vino za domačo potrebo. Zakon o trošarini se pa glasi: „Vinogradnikom, ki trgujejo z alkoholnimi tekočinami na debelo ali drobno, jih točijo ali predelujejo, se dovoli izvestna količina vina za domačo potrebo trošarine prosta, če so svoj pridelek pravilno javili.“ Iz tega sledi, da Vi kot vinogradnik ne potrebujete trošarine prostega vina, ker plačate trošarino samo od one količine, ki jo prodaste. Vaša žena kot gostilničarka pa ne spada med vinogradnike, ker nima vinogradov, vsled tega ravnotako ne more biti deležna ugodnosti, ki jih nudi navedeni člen zakona.

Vprašanje 64. Imam hrastov sod od približno 200 litrov, v katerem je bilo nepokvarjeno jedilno olje. Kako očistim sod od olja, da bo poraben za vino? (F. L. v G. L.)

Odgovor: Sod od olja se mora najprej napolniti z vodo. Med polnjenjem se sod večkrat potresa, da pride olje k vrhu. Ko je sod poln vode, se jo doliva še toliko časa, da se iz njega spravi vse olje, ki se nabira na vrhu. S tem pa sod še ni čist, kajti v lesu je še polno olja, ki se na ta način ne da spraviti iz sode. Vodo je izliti iz sode, napolniti ga z vrelin lugom ali s sodovo vodo, vsled česar se olje izpremeni v milo, ki je v vodi raztopljivo. Ko se je to doseglo, je izprazniti sod in ga tako dolgo izpirati z vročo vodo, dokler ni popolnoma čist. Vroči vodi je dobro dodati kuhinjske soli, da se milo lažje raztopi. Tako korenito očiščen sod je potem prav poraben za vino.

Vprašanje 65. Pred štiridesetimi leti se je občinska cesta vsled podrtega mostu prenesla čez moj travnik, ne da bi občina prevzela ta del ceste v svojo oskrbo in v mapi zaznamovala cesto namesto travnika. Tako plačujem še vedno davek od prostora, kjer je cesta, kakor da bi ta bila travnik. Kako se rešim davka na cesto? (F. D. v T.)

Odgovor: V tem primeru poskusite najprej obrniti se na občino s prošnjo, da ona svet za cesto od vas odkupi in potem odkupljeni svet pusti v zemljiški knjigi prepisati na občino na podlagi kupne pogodbe. Brez kake take listine zemljejniti urad ne bo izvršil prepisa. Ako je pa dejanski stan tak, da dotična cesta, ki pelje do mostu, res ni več Vaša, dasi cesta v mapi ni zaznamovana in Vi plačujete od vsega prostora davek kakor za travnik, potem pa na vsak način lahko zaprosite pri davčnem uradu, da pride revizijski geometer zadevo pregledat, mapo popraviti in od Vašega travnika oni del odpisat, da ne boste ponepotrebem zanj davka plačevali.

Vprašanje 66. Pošestnik ima 20 metrov širok gozd med našim vinogradom, ki napravlja na obe strani veliko škodo. Ta posestnik ima več gozdov, tega pa noče zamenjati z drugimi enakovrednimi ali ga pa prodati, le da nam nagaja. Ali se lahko lastniku gozd siloma proda ali zamenja? (I. P. v F.)

Odgovor: Lastnina je po zakonu nedotakljiva. Razlastitev se lahko izvrši samo v toliko, v kolikor to dovoljuje zakon. Ta pa dovoljuje razlastitev le tedaj, če to zahteva javni blagor. Toda tudi sedaj se mora lastnika primerno odškodovati. V tem primeru pa ni nikakega povoda, da bi se lahko zahtevala razlastitev gozda, četudi je znano, da škoduje vinogradom. Škodo, ki Vam jo napravljajo gozdna drevesa na Vaših trtah, omejite na ta način, da posekate korenine in veje drevja, ki rase na Vaš svet, kajti do tega imate po zakonu pravico. Nikakor pa ne morete prisiliti lastnika gozda, da ga ali poseka, ali odproda ali pa zamenja z drugim gozdom.

I. PLEMENSKI SEJM ZA BIKE V ŠT. JURJU OB JUŽNI ŽELEZNICI

se je vršil dne 19. aprila 1922.

Prignalo se je skupno 21 bikov, in sicer 5 v starosti 3-6 let, 11 v starosti 1½ do 2 let in 5 pod enim letom. Število dogona je z ozirom na posledice suše bilo zadovoljivo. Kakovost bikov je bila v splošnem dobra, nekaterih posestnikov (Mastnak, Frece, Rozman, Ocvirk) se lahko klasificirajo s prav dobro. Vendar bo pa v prihodnosti potreba še dosti dela za zenačenje tipa.

Na tem plemenskem sejmu se je nakupilo za lanskoletne prošnjike pri Kmetijski družbi 7 plemenskih bikov. Cene so se ravnale po kakovosti in pokolenju in so bile povprečno 10 do 15 odstotkov višje kakor so sedanje običajne mesarske cene. Najvišja kupna cena je bila 15.600 kron, najnižja pa 7500 kron.

To prireditve, ki je prva te vrste v Sloveniji, je obiskalo veliko število interesentov in kupcev iz vseh krajev, kjer se redi pšenično-sivo goved. Če bi bilo zadosti pripravnega materiala, bi se bilo lahko sklenilo vsaj še petkrat toliko kupčij

kakor se je. Iz tega se jasno kaže, da so take prireditve v prihodnosti za našo živinorejo velikega pomena. Vsekakor je napravljen prvi korak in upati je, da bo pri drugi prireditvi prihodno pomlad zadostno materiala na razpolago.

Prijetno iznenadeni smo bili nad prostovoljnim dogonom krav in telic; obiskovalci so s tem dobili verno sliko kravjega materiala. To delo je organiziral živinorejski odsek kmetijske podružnice v Št. Jurju ob juž. železnici, h kateremu je dal pobudo ravnatelj Belle; tačasni načelnik je živinozdravnik Uršič in sodelujeta v njem z vso vneto strokovni učitelj inž. Kropivšek in živinorejski instruktor Zupanc.

Prignanih je bilo 54 krav in 17 telic. Splošen vtis je bil, da je podlaga za vzrejo dobrih bičkov primerna. Živinorejski nadzornik Zidanšek je imel kratek pouk o nadaljnjem delu. Priporočal je, da izbira živinorejski odsek najboljše molznice, jih zaznamuje in vpiše v matično knjigo; potomci od teh odbranih živali naj se redijo vsi za plemo. Za te krave naj se odberejo najboljši bikli. Uvede naj se poskusna molža in gospodinja naj se ne ustrašijo vsakih 14 dni zmeriti mleko od vsake krave in to v mlečni zapisnik vpisati. Le tedaj, ko bomo imeli o pokolenju vzrejenih bikov zanesljivih podatkov, smemo računati, da bo kupec zadovoljen in bo rad segel globlje v žep. Solidno in vztrajno delo se povsod ceni, tudi tukaj bo in mora primesti uspeha!

H koncu so se razdelile nagrade, ki jih je dovolila pokrajinska uprava, oddelek za kmetijstvo v Ljubljani, za dobro vzrejo bikov, in sicer 4 po 200 dinarjev in 2 po 100 dinarjev.

S to prireditvijo je napravljen prvi korak k osamosvojitvi glede nabave plemenskih bikov. Je to šele začetek. Rejci, ne ustrašite se zgoraj načrtanega dela; zavest, da delamo za pravi notranji napredek naše mlade domovine, naj nam bo zvezda vodnica!

Z.

NOVE NAREDBE.

Uvoz živine v Italijo dovoljen. Na ponovna posredovanja kmetijskega ministra g. Pucija, je italijanska vlada končno dovolila uvoz žive živine v svojo državo. Kmetijski minister je prejel iz Rima uradno poročilo, da je zopet dovoljen prost promet živine po železnici preko Rakeka, če je ta živina namenjena za klavnice v Turinu, Milanu, Trientu, Trstu, Benetkah, Genovi, Rimu in Neaplju. Istočasno je italijanska vlada izdala tudi olajšave glede zacinjenja našega mesnega blaga. Odslej odpade zacinjenje mesnih izdelkov in zaklane živine na mej, ki se je doslej vršilo v Postojni, če je blago določeno za sledeča mesta: Trient, Novara, Como, Milan, Genova, Benetke, Udine, Verona, Florenza, Rim, Trst in Turin. Blago se bo zacinjalo šele, ko došpe na namembno postajo. Z dosego teh ugodnosti je sedaj popolnoma preskrbljeno za prost izvoz živine v Italijo, ki potrebuje naše meso v veliki meri. S tem se bodo tudi cene mesa, ki so pri nas še vedno nižje nego na svetovnem trgu, primerno uredile.

Zatrošarinjenje žganja, ki se da kot plačilo za uporabo žgalne priprave. Ker nekateri lastniki žgalnih priprav zahtevajo od kmetovalcev za uporabo teh kotlov kot plačilo žganje, je delegacija financ izdala pojasnilo, da se mora to žganje zatrošariniti. Kdor torej hoče izvesten del žganja, ki ga je kuhal trošarine prosto za domačo potrebo, oddati kot plačilo za uporabo žganjarskega kotla, mora po določilih točke 78. člena 116. trošarinskega pravilnika to predhodno prijaviti pristojnemu oddelku finančne kontrole in plačati odpadajočo trošarino. Prijavi se mora pismeno. V prijavi je navesti, koliko litrov žganja se bo lastniku žgalne priprave oddalo. Prijavo mora vložiti in trošarino plačati oni, ki je žganje skuhal in oddal, in ne oni, komur se je žganje oddalo. Ker se mora vložiti prijava in plačati trošarina naprej, ko se še ne ve, kolika bo dejanska jakost izdelanega žganja, se po odredbi generalne direkcije posrednih

davkov vzame za podlago odmere trošarine povprečna jakost tega žganja s 25 odstotki. Za vsak liter žganja, ki se lastniku žgalne priprave odda kot plačilo za posojenje kotla, se plača torej ne glede na dejansko alkoholnost oddanega žganja do 31. maja 1922. po 3.75 D, po 1. juniju 1922. pa po 5 D trošarine. Za žganje, ki se je skuhalo trošarine prosto za domačo potrebo, a se potem proda, spredaj navedeno določilo ne velja, ampak se mora zanj plačati trošarina vedno le po dejanski jakosti.

Davek na poslovni promet. Uradno se nam sporoča: Iz okolnosti, da se zakon o poslovnem prometu po davčnih oblastih ne izvaja v celoti, sklepajo nekateri davkoplačevalci, da se sploh ne bo izvedel. Po informacijah finančne delegacije pa gre le za zakesnitev iz tehničnih razlogov in je pričakovati, da bo popolna izvršitev davka izvedena še tekom tega meseca. Da se davkoplačevalci, posebno oni, ki so po omenjenem zakonu zavezani voditi knjige, izognejo kazenskimi posledicami, se opozarjajo, da zadoste svojim dolžnostim.

Zvišanje naklade na vino v Ljubljani. Mestni svet ljubljanski je zvišal naklado na vino, ki se bo odslej pobirala v sledeči izmeri: Od vina v sodih po 400 K od hl, od vina v steklenicah po 10 K od vsake steklenice in od penečih vin pa po 80 K od steklenice.

KMETIJSKE NOVICE.

† **Franc Ks. Grebenc**, posestnik v Velikih Laščah in eden med najstarejšimi bivšimi udi Kmetijske družbe za Kranjsko; je umrl dne 1. maja t. l. v 70. letu svoje starosti. Rajnikl je bil svoječasno dolgoletni načelnik družbene podružnice v Velikih Laščah ter je kot tak z vso vneto in požrtvovalnostjo deloval v prid podružničnih udov, zlasti je skrbel za nabavo skupnih kmetijskih strojev, za katere je vestno skrbel, da so bili vedno v dobrem stanju, da so jih mogli podružnični udi nemoteno uporabljati in da se niso med udi poizgubili, kakor se žal tolikokrat pripeti. Bodi ohranjen časten spomin vrlemu rajniku!

† **Franc Lavrič**. Na veliki petek, 14. aprila t. l. je v Mokronogu umrl bivši nadučitelj v Škocjanu Franc Lavrič. Bil je časten občan občine Škocjan in dolgoletni ud Kmetijske družbe. V svojem okraju si je pridobil velikih zaslug za povzdigo sadjerele. Bil je tudi čebelar, ki je imel do 100 panjev ter ga je šteti med najumnejše čebelarje na Dolenjskem. Zanimal se je tudi za vinogradništvo in vrtnarstvo. Okraj njegovega delovanja mu bo ohranil hvaležen spomin za njegovo neumorno delo za napredek v kmetijstvu. Slava mu! Naj počiva v miru!

Kmetijski mladeniči iz Češke v Sloveniji. Češka Kmetijska družba v Pragi je započela akcijo, ki ima namen sinove kmetovalcev iz Češke, ki so kmetijsko že izobraženi, poslati v inozemstvo v prakso in namesto njih sprejeti mlade kmetovalce iz drugih držav na ondota kmetijska posestva. Taka akcija je započeta že tudi s Holandsko, Dansko in Italijo. Kmetijska družba za Slovenijo je prevzela posredovanje pri tej akciji in pozivlja vse one kmetovalce, ki žele svoje sinove, najrajše absolvente kmetijskih šol, poslati na kako posestvo na Češko ter istočasno prevzeti po enega češkega mladeniča v nadomestilo za svojega sina, in sicer za približno dobo enega leta, da se priglase. Posestniki lahko sprejmejo tudi kmetijske sinove iz Češke, ne da bi jih zamenjali za svoje sinove. Stanovanje in hrana mora biti vsakemu zagotovljena. Če se izkaže posebno sposoben in marljiv, naj se mu da tudi kakšna denarna nagrada. Ti mladeniči se obvežejo vršiti vsako delo v kmetijskem obratu, ravnati se pa mora z njimi kakor z rodbinskimi udi. Kdor želi zamenjati svojega kmetijsko izobraženega sina s češkim mladeničem, oziroma hoče prevzeti na svoje posestvo takega kme-

tovalca, naj to takoj javi Kmetijski družbi za Slovenijo, Ljubljana, Turjaški trg 3.

Bosanski kmetijski mladeniči v Sloveniji. Pokrajinska uprava za Bosno in Hercegovino namerava poslati do deset kmetijskih sinov, ki so dovršili petmesečno zimsko kmetijsko šolo v Livnu in Modriči, na kmetijska posestva v Slovenijo, da se tukaj praktično izučijo v kmetijstvu. Ti kmetijski mladeniči se morajo obvezati, da bodo vršili vsako delo, ki se jim bo odkazalo, vsled česar bodo nadomestovali dobro delovno moč na posestvu. Kdor želi dobiti takega mladeniča, se naj takoj prikladi pri Kmetijski družbi za Slovenijo, Ljubljana, Turjaški trg št. 3.

Sestanek kozjerejcev iz Ljubljane in okolice se vrši na praznik, 25. maja t. l. ob treh popoldne pri „Kamniti mizi“ v Šiški. Namen sestanka je, posredovati boljše medsebojno spoznavanje rejcev bele sanske kože in razgovor o podrobnem načrtu za plodonosno rejsko delo; razpravljalo se bo o ustanovitvi kozjerejskega društva in o pregledu kozjega materiala. Na zborovanju poroča živinorejski nadzornik inž. Zidanšek. K obilni udeležbi od strani kozjerejcev vabi Oddelek za kmetijstvo.

Razstava dolenskih in bizeljskih vin na vinskem velesejmu v Ljubljani. Na sestanku dolenskih in bizeljskih vinogradnikov dne 6. t. m. v Brežicah, se je sklenilo, da se letošnjega vinskega velesejma v Ljubljani udeleže bizeljski (iz vsega brežiškega okraja) in dolenski ter belokranjski vinogradniki v posebni skupini. V ta namen si postavijo na že določenem prostoru na velesejmu poseben, vsem potrebam odgovarjajoči obširni paviljon, po že označenem načrtu, ki obsega tudi potrebne ameriške kleti. Vodstvo in ves nadaljnji aranžma tega velevažnega podjetja se je poverilo viš. klet. nadzorniku g. Fr. Gombaču v Ljubljani ter so se obenem izvolili, odnosno določili tudi drugi sodelovalci v posameznih vinorodnih krajih, katerih glavni namen je, opozoriti v svojem okolišu vse vinogradnike na to razstavo ter zbirati sezname onih, ki nameravajo svoja vina razstaviti in ki imajo še mnogo dobrega vina na prodaj. Pripomni se, da glasom pismene izjave predsedništva vinarskega odseka v Mariboru, se ta odsek, ki je še nedavno v raznih listih objavljaj, da se morejo take prireditve le pod okriljem mariborskega vinarskega odseka uspešno vršiti in ki je tudi s posebnimi okrožnicami vinogradnike na letošnjo prireditev vabil, letošnjega vinskega sejma v Ljubljani ne udeležiti. Baje, vsled prepičlega odziva glavnih interesirancev.

Ustanovitev vinarskega društva za brežiški in krški okraj s sedežem v Brežicah. Pod predsedništvom g. Fr. Keneta iz Globokega se je vršilo dne 6. t. m. zborovanje iz brežiškega (bizeljskega) in krškega okraja v Brežicah. Na pojasnilo in predlog viš. klet. nadzornika Fr. Gombača in na priporočilo g. Keneta se je ustanovilo vinarsko društvo za brežiški in krški okraj ter se je takoj izvolil poseben odbor, sestoječ iz polovice brežiških in polovice krških vinogradnikov. Predsednikom se je izvolil graščinski ekonom g. Karner v Brežicah, kjer bo tudi sedež tega novoustanovljenega društva. Bizeljski in krški vinski okraj ima iste interese, isti tip vina in zastopa enake vinskotrgovske cilje, zato je umestno, da pri tem kot soseda skupno delujeta, čeravno spada brežiški okraj pod Štajersko, krški pa pod Kranjsko. To se bo pa na podlagi nove politične razdelitve popolnoma zenačilo. Želeti je torej novemu društvu obilo dobrega useha.

Poljudno navodilo za merjenje lesa,

II. izdaja, sestavil inž. A. Šivic.

Kmetijska družba za Slovenijo je založila drugo, predelano izdajo leta 1914. izdanega, že popolnoma razprodanega XIV. zvezka „Kmetijske knjižnice“, ki nosi gori označeni naslov.

Knjižica obsega navodila, kako se izračuni telesnina debel posekanega in rastočega, stoječega drevja ter celih gozdov, kakortudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako izračunavanje potrebne tabele.

Gozdni posestnik se pouči, kako se določa prirastek v gozdu, izračuni prostornina lesa v ogljarskih kopah ter kubična mera drva. V knjižici so tabele za primerjavo nove dolžinske, ploskovne in kubične mere s staro.

Navodilo je namenjeno predvsem kmečkim gozdnim posestnikom, dalje gojencem kmetijskih šol, gospodarskim odborom za skupna gozdna posestva, zadrugam, upraviteljem cerkvenih in župnih nadarbin, cenilcem in drugim, ki se za stvar zanimajo.

Cena brošurani knjižici pri Kmetijski družbi v Ljubljani je 10 dinarjev.

URADNE VESTI.

VABILA

k občnim zborom podružnic Kmetijske družbe za Slovenijo.

SPORED:

1. Točke 1.—6. po § 31. družbenih pravil.
2. Slučajnosti.

Opomba: Opozarjajo se načelničarji, da pravočasno pošljejo vabila in spored občnih zborov Kmetijski družbi, kajti za veljavnost teh je merodajen izpremenjeni § 30., po katerem morajo biti občni zbori podružnic 14 dni poprej razglašeni v družbenem glasilu z natančno navedbo kraja, prostora in časa. Vabila je poslati najmanj 10 dni pred izidom „Kmetovalca“.

Za volitev podružničnih zastopnikov za družbeni občni zbor je merodajen § 31., točka 6., po kateri se število udov, ki je merodajno za volitev zastopnikov, ravna po številu onih podružničnih udov, ki so svojo udnino plačali do 31. marca tistega leta, ko je družbeni občni zbor sklican. Če se na družbeni občni zbor skliče pred 31. marcem, tedaj je merodajno število udov, ki so plačali svojo udnino do dneva, ko se je ta občni zbor sklical. Volitev delegatov pri tistih podružnicah, pri katerih niso še vsi udje plačali udnine do podružničnega zbora, ki se vrši pred 31. marcem, je torej brez pomena.

Cerkle pri Krškem, v nedeljo, 28. maja 1922. ob osmih zjutraj, pravilno v gostilni g. Alojzija Marinčeka, ne v gostilni Butara, kakor je bilo napačno v prejšnji številki objavljeno;

Cirkovce, v nedeljo, 28. maja 1922. po ranem opraviu v „Društveni dvorani“;

Godešič, v nedeljo, 28. maja 1922. ob treh popoldne v „Gasilnem domu“ na Godešču;

Gornja Radgona, v nedeljo, 11. junija 1922. ob osmih zjutraj v gostilni g. Alberta Horvatha v Gornji Radgoni;

Ig-Studenec, v nedeljo, 5. junija 1922. ob osmih zjutraj v šoli. (Po občnem zboru se vrši ustanovitev živinorejskega odseka kmetijske podružnice);

Krka, v nedeljo, 28. maja 1922. po prvi sv. maši v šoli;

Metlika, v ponedeljek, 5. junija 1922. ob enajstih dopoldne v občinski pisarni;

Mokronog, v nedeljo, 28. maja 1922. ob treh popoldne na „Stari pošti“ (pri Majcnu) v Mokronogu;

Nova cerkev pri Celju, v ponedeljek, 5. junija 1922. ob polosmih zjutraj po sv. maši v občinski hiši;

Otovec, v nedeljo, 28. maja 1922. ob poldesetih dopoldne v gostilni Jakoba Vrščaja, št. 18.;

Rateče, v nedeljo, 28. maja 1922. ob enajstih dopoldne v šolskem poslopju;

Smlednik, v nedeljo, 11. junija 1922. po prvi sv. maši v „Društvenem domu“;

Središče, v nedeljo, 28. maja 1922. ob treh popoldne na rotožu;

Stara Fužina v Bohinju, v nedeljo, 28. maja 1922. ob štirih popoldne v sirarni pri Stari Fužini;

Tirna-Roviše, v nedeljo, 4. junija 1922. ob štirih popoldne na Brezovici v Lovretovi hiši;

Zadrebka dolina, v nedeljo, 28. maja 1922. ob desetih dopoldne v gostilni g. Trobaja v Gor. Gradu.

Uradno glasilo Samostojnega konjerejskega odseka Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani.

Uredniška priloga 9. štev. „Kmetovalca“ 1. 1922.

Trpinčenje konj z brzdami.

Mnog kočijažev in konjskih hlapcev ima to grdo navado, da neprestano vlečejo konje za bržčo, ne da bi se zavedali, da je to trpinčenje živali. Pri konju se med sekalci in kočniki nahaja del čeljusti brez zob. Ta del je pri navadnih konjih bolj mesnat, pri žlahtnih pa manj, zaradi česar tudi bolj občutljiv. Na tem delu leži brzda, oziroma verižica, ki je večkrat zvezana še s podbradnikom. Če je to oboje še čvrsto sklenjeno ter leži morda brzda v gobcu, celo narobe, povzroča vsakokrat, ko se krepko povleče za vajeti, bolečine ne samo v gobcu, na brezobnem delu čeljusti, ampak tudi na podbradku konja.

Vsakokrat, ko se hipno nategne vajeti, da se požene konja, dobi ta udarec po čeljustih. To se pa med vožnjo ponavlja stoinstokrat. Kako izgleda zvečer tak gobec, si lahko predstavljamo. Vnet je, zatečen ali ranjen. S takim gobcem naj potem uboga žival grize in zveči oster oves in bodeče senene bilke. Ne smemo se torej čuditi, če tak konj pušča krmo, jo samo povoha in jo slednjič zmeče iz jaslí. Naravno je, da konj potem ne more uspevati in ne opravljati dela, ki se mu ga nalaga.

Zakaj je pa ta razvada pri voznikih tako razširjena? Ker se nastavlja za konjske hlapce navadno ljudi, ki ne znajo ravnati z živalmi, posebno pa ne s konji. Zaradi pomanjkanja izvežbanih konjskih hlapcev, se izroči svoje konje komurkolisibodi, pa naj je to navaden delavec, ki še nikdar ni imel opraviti s konji, ali pa kmetški fantalin, ki mu je veselje trpinčiti živali, ali pa kaka deklina, ki še nikdar ni imela konja v rokah. Taki ljudje navadno ne občutijo do konjev nikakega nagnjenja, vsled česar tudi ne razumejo, da jim s svojim ravnanjem povzročajo bolečine. Nasprotno, večkrat občutijo celo veselje na tem, da konje brezpotrebno vlečejo za brzde in jih neusmiljeno pretepajo.

Pomislimo moramo, da se tako ravnanje po zakonu smatra kot trpinčenje živali in da je kaznivo. Toda ne glede na to, je tako postopanje s konji v veliko škodo gospodarju samem, ki izgubi na vrednosti svoje živine, posebno če so to žlahtne živali. Nujno je torej priporočati, da lastniki konj, ki najamejo voznike ali konjske hlapce, dobro poprej premislijo, komu izroče svoj, posebno dandanes tako dragoceni konjski material, da ne bodo vsled slabega ravnanja s temi živalmi imeli v kratkem času izgubo. Dober konjski hlapec večkrat zamore iz manjvrednega konja napraviti primerno dobro žival; toda slab konjar uniči v najkrajšem času tudi najplemenitejše živali. To imejmo pri izbiri konjskih hlapcev vedno pred očmi!

Mesečna slepota pri konjih.

Ponavljajoče se vnetje oči ali mesečna slepota je navadna bolezen pri konjih. V prejšnjih časih se je domnevalo, da je njeno redno ponavljanje v zvezi z izpremembo meseca, zaradi tega so jo tudi nazivljali mesečna slepota. Toda to vnetje oči se ne ponavlja redno, ampak v nedoločenih dobah ter konča skoraj vedno s popolnim oslepljenjem bolnega očesa. Navadno nastopi vnetje le na enem očesu, redkokdaj na obeh naenkrat.

Razpoloženje za to bolezen je podedljivo. Pri mladih konjih nastopi največkrat ob menjavi zob. Znaki takega očesnega vnetja so sledeči: Žival se boji svetlobe; veke na očesu so zabrekle in za časa bolezní skoraj vedno zaprte ter v notranjosti močno pordečele; zenica je ozka; oko se močno solzi; punčica izgleda manjša. Če si oko natančneje ogledamo, opazimo, da je tekočina v sprednjem očesnem prekatu motna; posebno značilna je rumeno-zelena barva na očesni kožici; ta barva je glavni znak te bolezni, po kateri jo razločujemo od drugih vrst notranjega vnetja oči, ki pogosto nastopijo kot posledica revmatičnih bolezni. Iz te motnosti se izločujejo oborine, ki se sesedajo v spodnjem kotu prednjega očesnega prekata in polagoma sameodsebe izginejo. Očesna kožica ne postane vedno motna, večkrat pa sije v zeleno-modri barvi, kar se opaža posebno ob pričetku ponavljajočih se napadov te bolezni.

Podoba 8.

Sedež tega vnetja se nahaja torej v notranjih kožicah punčice, pri tem pa trpi tudi ostalo telo, kar se opaža s tem, da naštopí mrzlica, žival izgubi tek, dlaka se ježi, itd. Potek takega napada traja navadno 8 do 10 dni; napadi se ponove tri- do šestkrat ter vedno bolj slabe vid, dokler žival po preteku pol leta, največ v dveh letih na bolnem očesu popolnoma ne oslepi. Te vrste vnetja se različno ponavljajo; v pričetku so presledki daljši, pozneje krajši. Prvotno nastopijo po mesecih, pozneje po tednih. V presledkih so bolna očesa popolnoma jasna, toda ob vsakem napadu nastopijo v notranjosti večje izpremembe: oko postane manjše, se stisne skupaj ter ne napol-

njuje več natančno očesne jamice in veke, tako da postane gorenja veka bolj gubasta kakor navadna. Gube na vekih niso več rahlo obokane, ampak so povlečene bolj proti vrhu, kjer tvorijo nekak kot. V presledkih, ko bolezen splošno ni vidna, opazimo, da je zenica zožena in zelo občutljiva napram svetlobi. Če se je to vnetje že večkrat ponovilo, opazimo na zmanjšanemu očesu zelenkasti odsev na očesni kožici in v tekočini sprednjega dela očesa.

Vsled takih napadov izpremenjeno oko, ima ošibljen ali uničen svoj glavni vidni živec (črna slepota), ali je pa kristalna leča zatemnjena (siva mrena), (glej podobo 8.), ali je pa kristalna leča pokvarjena (zelenka slepota). Tuptam se tudi pripeti, da se mavrična kožica zarase s kristalno lečo, prozorna očesna mrena postane redkokdaj motna in siva. Če že oko zaradi takih napadov oslepi, potem se taka vnetja ne ponavljajo več. Žalibog se ta bolezen pozneje prenese na drugo zdravo oko, ki naposled tudi popolnoma oslepi.

Povod tej bolezni je največkrat podedovan po očetu, ali pa nastopi pri menjavi zob, pri dresuri, vsled preozkih komatov ali vratnih pasov, prehlajenja, vsled slabih vlažnih pašnikov, zatohle krme, pomanjkanja pregibanja na prostem, bivanja v vlažnih temnih hlevih, vsled snežnih zametov, prašnih cest, itd. Če pri mladi živali opazimo prvi napad te bolezni, tedaj storimo najbolje, da damo žival v drugi kraj, kjer bolezen preneha. Večkrat nastopi to vnetje nenadoma brez nam znanega posebnega vzroka in ravnotako se ponavljajo napadi brez vidnih povodov.

Ne odprodajte dobrih plemenskih kobil!

V zadnjem času, ko je naša valuta padla tako nizko, lira pa stala izredno visoko, so konjski prekupci iz Italije preplavili našo državo in posebno Slovenijo ter kupili konjskega materiala, kar ga je bilo sploh dobiti. Seveda so pri tem plačevali za boljše konje izredno visoke cene, kar so izlaha storili, ker so za liro dobili 16—17 naših kron. Navzlic visokim cenam za konje so utaknili še mastne dobičke v svoj žep.

Kakšna je bila pa posledica teh visokih cen za našo konjerejo? Naravnost katastrofalna! Kdor je opazoval Transporte konj na meji, je videl naravnost krasne plemenske živali, posebno plemenske kobile, ki so šle v Italijo. Zelo veliko naših konjerejcev se je polakomnilo visokih cen in odprodali so svoj najboljši plemenski material v tujino. Veliko lepih plemenskih kobil je torej za konjerejo v Sloveniji, ki se je po vojni začela tako lepo razvijati, izgubljenih. Ostal nam je le srednji in slabši material, od katerega ne moremo veliko pričakovati. Kako bodo izgledala letošnja in poznejša premovanja konj v Sloveniji, o tem si lahko vsak sam napravi sliko.

Dobre plemenske kobile pravi konjerejec ne proda, četudi potrebuje denar, kajti sam ve, da zanjo ne dobi nadomestila.

Svarimo torej tiste naše konjerejce, ki svojih dobrih plemenskih kobil še niso odprodali, naj se nikar ne puste zaneljati od visokih cen za konje in si naj obdržijo svoje dobre plemenjakine za rejo, če hočejo, da naša konjereja popolnoma ne propade.

Porezovanje kopita.

(Iz knjige „Podkovstvo“, spisal živinozdravnik L. Tepina.)

Eno najvažnejših podkovskih opravil je porezovanje kopita. Nosilni rob, pokrit s trdno podkvijo, se ne obrabi

tako kakor pri bosonogem konju, temveč postane čez čas predlog. S porezovanjem ga skrajšamo, mu damo čim najbolj pravilno obliko in ga tako pripravimo, da ga moremo iznova podkovati. Pravilno obliko dosežemo, oziroma skušamo doseči s tem, da s porezovanjem spravimo dolžino prstne, stranskih in petnih sten v pravilno razmerje in da zenačimo dolžino vnanje in notranje polovice kopita.

Čeprav je pravilno in o pravem času izvršeno porezovanje za zdravje kopita in uporabo konja nadvse važno, vendar se lastniki konj za to le še premalo brigajo. Nekateri pustijo prekovati konja šele tedaj, ko podkev izgubi ali jo popolnoma obrabi, drugi zopet zahtevajo, da jim kovač izvrši prekovanje tako hitro, da je izključeno, da bi izvršil to delo z vso potrebno prizadevnostjo in popolnoma pravilno. Nasprotno pa najprej obdolže kovača, če konj obšepa. Zato bi moral vsak konjerejec in lastnik konja vedeti, zakaj in kdaj postane prekovanje oziroma porezovanje kopita potrebno.

1. Zakaj? Rog kopita rase nepretrgoma, ker pa je pokrit s trdno podkvijo, se v tej meri ne obrabi (obrusi), zlasti ne na prstnem in nosilnem robu stranskih sten. Vsled tega postane prstna stena predolga (pod. 9.), petna prekratka. O tem se prepričamo, če si mislimo potegneno s strani črto, ki razpolovi bicelj, podaljšano tako, da gre ob stranski steni vzporedno s prstno steno. Pri pravilnem kopitu je ta črta ravna (pod. 10.), če je pa prstna stena predolga, pa ne, temveč zalomljena (pod. 11.). Oblika

Podoba 9.
Predolga prstna stena.

Podoba 10.
Predolga petna stena.

Podoba 11.
Pravilno razmerje v dolžini prstne in petne stene.

kopita se ne zлага več z načinom stoji in hoje, kopito je postalo napačno. Razlago, odkod ta nepravilnost, imamo v sledečem: Rog kopita rase v določeni smeri in množini vedno enakomerno. Vsake 4 tedne se podaljša rožena stena približno za 1 cm. Nosilni rob prstne stene, ki se pri hoji nič ne giblje, se ne obrabi (obrusi); nosilni rob petnih in deloma tudi stran-

skih sten se pa kolikortoliko obrusi ob podkvi, ker se kopito v tem delu med hojo vedno razširja in zožuje. Tako postanejo petne stene z ozirom na prstno prenizke in so vsled pritiska telesne teže bolj obremenjene. Oporišče kopita, oziroma noge, preide vsled tega, ker rase rog v poševni smeri, naprej proti prstni steni: noga nima več pravilne opore. Vsled teh nepravilnosti pa ne trpi samo kopito, temveč tudi kiti upogibnici in vezki v sklepih, ki se preveč obremenijo in pretegnejo. Vse to pa pospešuje razne kopitne bolezni in bolezni v nogah, kakor: vnetje zakopitnega in kopitnega sklepa, vnetje in naslednje odebeljenje, združeno s skrčenjem kit, vnetje pokostnice s tvorbo koščenih izrastkov (morske kosti, nadkosti) in napake v hoji: kresanje, klepanje, spodtikanje in podobno. Vsaka nepravilnost v hoji pa pospešuje obolenje notranjih in vnanjih delov kopita: vnetja v petnem delu kopita, stenine razpoke, vnetje hrustancev z naslednjo okostenelostjo itd. Ker postane kopito v sprednjem delu predolgo, v stranskem preširoko, postane najprilnejše umerjena podkev, ki je že dalj časa na kopitu, prekratka in preozka, kopita, t. j. nosilnega robu več pravilno ne krije in mu ne daje zadostne opore.

2. Kdaj? Povprečno po 4–5 tednih. Po preteku tega časa je vobče razmerje med dolžino prstne in petne stene postalo tako nepravilno, da je kopitu in nogi v škodo.

Konja je torej vsakih 4–5, najkasneje 6 tednov prekovati, oziroma muporezati nosilni rob, neglede na to, ali je podkev dobra ali slaba in če še tako dobro drži.

Ko po natančni presoji, po ogledovanju in primerjanju kopit določimo, kje in koliko roga je porezati, tedaj najpoprej s kovalno sekirico osnažimo podplat vse nesnage in najbolj prhlega roga ter s kovalnim nožem (porezilnikom), oziroma sekalom odstranimo ves preobilni, prhek in razpokan rog s podplata, ki se deloma odloči v debelih luskah. Po tem opraviu zarezemo z porezilnikom ob beli črti tako globoko v okrajek podplata, da pridemo do trdne zveze podplata s steno. Kolikor presega nosilni rob trdno zvezo stene s podplatom, t. j. belo črto, toliko ga moramo odstraniti. Sedaj vemo natančno, kje in koliko je skrajšati nosilni rob.

S ščipalnimi kleščami poščiujemo, počenši na stranski steni, izjemoma na petah, predolgi nosilni rob notranje ali vnanje polovice, kolikor mogoče ravno do prstnega dela. Nato izvršimo isto opravilo na drugi polovici. Da se rog lažje in kolikor mogoče ravno pošči, jemljemo roga naenkrat le za polovico klešč. Klešče je držati vedno navpično na podplat; če zyračamo klešče med ščipanjem, zlasti na vnanjo stran, tedaj prav lahko okrušimo nosilni rob. Zlasti škodljivo pa je, nosilni rob med ščipanjem sukati ali ga nagibati na eno ali drugo stran.

Konec v prihodnji številki Konjereja.

Bradavice (gobe) pri živini.

Živalsko telo je sestavljeno iz sila majhnih delov, celic imenovanih, katere moremo videti le z drobnogledom. Število teh celic v telesu je ogromno; jih je bilijone, in človek si ne more niti misliti njih števila.

Vsaka celica ima samostojen ustroj; enakovrstne celice tvorijo pa skupine, zvane celično tkanino.

Celica torej je v gotovem zmislu samostojno bitje, ki dobiva hrano iz krvi, jo predeluje, in po uporabi iz-

trebi. V teku nekaterih dni se vsaka celica popolnoma prenovi.

Celica pa ne le živi, ampak se tudi plodi, to je tvori nove celice, torej novo celično tkanino; mi to vidimo in pravimo: Telo ali deli telesa rasejo.

Tisti del prebavljene hrane, ki prodre skozi čreva v žile mezigovnice, se izpremeni po raznih ovinkih v kri in kri se pretaka po celem životu ter donša celicam hrano. Vsaka vrsta celic ima svoj ferment, ki pomaga prinešeno hrano iz krvi predelati v snov, dotični celici lastno. Tako nastajajo in se presnavljajo v mesu mesne celice (mesna tkanina), v kosteh kostna tkanina, v koži kožna tkanina itd. Vsak organ telesa obstoji torej in se obnavlja iz njemu lastnih celic, ki skupaj tvorijo njega celično tkanino. V zdravi živali se to neprestano vrši po potrebi in v lepem delovnem redu.

Včasih pa se pripeti, da življenje in množenje celic krene na napačno pot: Celica ne more več živeti, odmre, se posuši, segnije, postane snetiva. Ta usoda doleti navadno večjo skupino celic, večje dele tkanin, ali pa cel organ; mi pravimo: del telesa se suši, gnoji, postaja snetiv. Delajo se gnojna uljesa; največkrat gnoj sam zatre snovi, ki so bolezen povzročile, gnojno ulje se zaceli in izvrši se nekako naravno zdravljenje. Snetivost je pa nevarna, ker razdira tkanino in ne pripušča, da bi nastala nova zdravejša. Rak je nekaka snetivost, ki razdira tkanino na znotraj in ki je navadno neozdravljiva.

Pripeti se pa tudi, da se vrši razmnoževanje celic, in tkanin napačno, t. j. da nastajajo namesto zdravih celic, enakih svojim materam, drugačne, ki niso le odveč, ampak celo škodljive. Prične se divjanje celic, ki je med drugim vzrok odprtim ranam; te se ne celijo in namesto da bi se prerale z mesom in s kožo, pa tvorijo divje meso iz celic, ki niso niti mesne niti kožne.

Nekaj podobnega so tudi bradavice. Včasih so zelo velike, tako da jih imenujejo naši ljudje gobe. Bradavice rasejo na koži; zakaj, to še ni popolnoma dognano. So učenjaki, ki pravijo, da so vzrok bradavicam glive cep-ljivke, kar je verjetno, ker se hitro množe; posamezna žival jih ima včasih prav mnogo. Znano je tudi, da so bradavice nalezljive.

Bradavice so zelo različne; razlika izvira odtod, da zrastejo bodisi iz spodnjih ali pa iz zgornjih plasti kože, vsled česar nimajo vselej enake sestave in oblike. Bradavice, zrastle iz spodnjih plasti kože, predero gorenjo kožno plast; rasto naprej, ostanejo pa v zvezi s svojimi maternimi celicami; če so pokrite z gorenjo plastjo kože, imajo obliko razkavih kožnih bul; nekatere pa se drže kože s peclji. Te bradavice morejo postati debele kakor otroška glava; navadno niso sočne, ampak suhe in trde, tako da škripljejo, če jih režeš z nožem. Tupatam so bradavice tudi sočne in mehke.

Bradavice, nastale iz vrhnje plasti kože, so tudi precej suhe, imajo v sebi malo krvi in vsa njih spodnja plast je prirasla koži; včasih so združene ali pomešane z onimi iz spodnje plasti.

One, ki nimajo vrhnje kože, so mehke in dosežejo velikost dlani; če so sočne, potem morejo biti povrhu mokre, celo snetive, te so znane pod imenom „mokre bradavice“.

Tudi na koži sluznici nastanejo bradavice, n. pr. v gobcu, v požiralniku, v želodcu, v črevah itd.

Bradavice je torej veliko vrst ter različne sestave in oblike; vselej pa so bradavice posledica boleznega divjanja celic.

Malokdaj pride žival z bradavicami na svet, navadno jih dobi šele pozneje. Mnogokrat preidejo kar sameodsebe, včasih celo prav hitro. Škodljive so zato, ker kvarijo vnanjost živine in ker, na vimen ali na sescih, ovirajo ali celo onemogočujejo molžo. So torej sitne, življenju pa niso nevarne.

Odpravljanje bradavic ni tako lahko kakor bi si kdo mislil. Domača sredstva nič ne pomagajo. Če kdaj po rabi domačega sredstva bradavice izginejo, je uspeh le dozdelen, ker bi bile izginile sameodsebe in to tudi, če bi človek rabil čisto vodo ali pa ničesa.

Najzanesljivejše sredstvo zoper bradavice je odprava z operacijo. Če bradavice, ki se vobče počasi razvijajo, kar odrežeš ali podvežeš, zrasto zopet nove, in sicer tem hitreje, čim večkrat jih odstraniš na ta način. Kdor hoče bradavice za vselej odpraviti, ta naj izreže iz spodnje ali iz zgornje plastikože njih korenine, t. j. vso tisto celično tkano, ki divja, in ki tvori napačne celice, in napačno tkanino.

Posamezne bradavice je lahko izrezati, izžgati ali s kako jedko snovjo uničiti; to delo pa prepusti večjemu živinozdravniku. V novejšem času se istočasno z operacijo priporočajo tudi notranja zdravila, in sicer arzenikova (mišična), ki so zelo strupena; naproday so le na živinozdravnikov recept in le živinozdravnik more povedati kako naj se rabijo.

Živinozdravništva nevedčemu človeku je torej včasih pač mogoče posamezne bradavice zatreti; tuptam se mu celo posreči, da uniči tudi bradavične korenine tako, da bradavica res izgine. Dobro je tako odpravljanje bradavic zato, ker pomaga, da bradavice izginejo hitreje nego bi sameodsebe, kar bi se v takih slučajih navadno prej ali slej zgodilo. Kadar pa je vime v seski takorekoč posuto z bradavicami, tedaj pa je odpravljanje bradavic silno težavno, dela včasih živalim velike bolečine, tako da žival pri operaciji ni mirna, in da jo je treba vreči na tla, povezati, in vsak dan odstraniti le nekaj bradavic.

Izrezavanje bradavic z divjajočo tkanino vred naj se zato prepušča le večjemu živinozdravniku.

Ta izžge posamezne velike bradavice z razbeljenim železom; pri tem pa pazi, da ne rani poleg ležeče zdrave kože; če kri močno teče, ustavi krvavenje s primernimi sredstvi.

Dobro sredstvo je tudi mazanje bradavic s solitarjevo kislino, ki je silno jedka in zato nevarna. Če kane na zdravo kožo, na roko ali na obleko, jo takoj sežge. Pri rabi solitarjeve kisline namaži zdravo okolico bradavice s kako maščobo, da kislina ne pride k zdravi koži. Solitarjeva kislina razje le vrhno plast bradavice; zato ostrži prihodnji dan razjedeno plast s kakim orodjem, n. pr. z nožem, ostalo bradavico pa namaži zopet s kislino in to toliko časa, da izgine. Kdor temu delu ni vešč, ta stori boljše, če se ga ne loti, ker more napraviti več škode nego dobička.

Bradavice odpravljajo tudi z jodovo tinkturo, s koncentriranimi sublimatnimi raztopinami, s sivo mažo živega srebra in z mišično mažo. Vsa ta sredstva so pa silno strupena; lekarna jih prodaja le na živinozdravnikov recept.

Prav dobro pa manj nevarno sredstvo je salicilna kislina. Ta kislina se dobi v lekarni, raztopljena, pomešana s kolodijem. S primernim čopičem, ki ga da lekarnar, se namaže bradavica. Zdravo okolico bradavice je treba istotako zavarovati z mastjo pred razjedanjem. Čez par dni se bradavica zneha z gorko vodo, razjedena plast

se ostrže, ostali del bradavice pa namaže vnovič s salicilno kislino. To se ponavlja toliko časa, da bradavica izgine.

Najpreprostejše sredstvo, ki ni prav nič nevarno, je salicilov obliž. Ta se dobi v vsaki lekarni pod imenom „obliž za turiste“. Obliž se razreže; kosček obliža, ki mora imeti velikost in obliko bradavice, se pritisne na vsako bradavico, kjer se prav dobro drži. Čez par dni se obliž in bradavica z gorko vodo omehčata, razjedena plast bradavice pa se po možnosti globoko izpraska. To se ponavlja po potrebi.

Pri vsakem odpravljanju bradavic, bodisi s tem ali onim sredstvom, je pa zelo dobro dobiti od živinozdravnika recept za arzenikovo raztopino in to rabiti po njegovem navodilu kot notranje zdravilo.

ODBOROVA SEJA IN OBČNI ZBOR KONJEREJSKEGA ODESKA 2.

Dne 16. marca se je vršila odborova seja tega odseka v Mariboru ob številni udeležbi gg. odbornikov. Pokrajinsko upravo je zastopal poročevalec g. Černe, višji živinozdravnik, žrebčarno pa g. podpolkovnik Ravnikar. Obravnavale so se vse tekoče zadeve, izvršila predposvetovanja za občni zbor ter pregledali in odobrili računi za leto 1921. Vršil se je tudi pogovor glede novih volitev; predsednik je odstopil. Od vseh strani se je povdarjalo, naj ostane predsedstvo in odbor isti, kakor dosedaj.

Popoldne istega pa se je vršil občni zbor ob zelo lepi udeležbi. Bilo je navzočih nad 80 članov, kar kaže pri sedanjih razmerah pač dovolj zanimanja od strani članov. Občni zbor je posetil poleg že gori omenjenih zastopnikov vlade, tudi šef kmetijskega oddelka, g. Sancin. Kmetijsko družbo ja zastopal višji živinozdravnik g. Černe, konjerejski odsek 1. pa njegov tajnik živinozdravnik g. Tepina. Odsek je imel v pretečenem letu 970 članov; obračun je izkazal 9.002,22 K prejemkov, 7.884,88 K izdatkov ter 1117,34 K preostanka. Račun za premovanje je izkazal 54.832,37 K dohodkov, 113.972,37 K izdatkov in torej 59.140 K primanjkljaja. Odsek ima dobiti namreč še 70.000 K državnega prispevka za leto 1921. Konjerejski odsek je vršil vse tekoče posle ter zasledoval vse konjereje se tihoče zadeve. Delovanje je bilo v najboljšem soglasju z oddelkom za kmetijstvo kakortudi z žrebčarno.

Med drugim je sklenil občni zbor, da ima odsek vse storiti, da se ustanovi v Račjem državna kobilarna.

Glede letošnjih premovanj se je sklenilo, da se vrše letos na 7 krajih, in sicer: o priliki obrtne razstave v Celju za celo okrajno glavarstvo Celje, dalje v Beltincih, Ljutomeru, Ormožu, Ptuj, Brežicah, Sv. Lenartu v Slov. gor., in to pod pogojem, da se spravijo skupaj potrebna sredstva.

Pri volitvi so bili enoglasno izvoljeni: predsednikom Lovro Petovar, Ivanjkovi; podpredsednikom Mihael Brenčič, Spuhlja; odbornikom: Joško Rajh, Mota; Ivan Kreft, Sv. Jurij na Ščavnici; Anton Zemljč, Sv. Lenart v Slov. gor.; Viktor Preglej, Sv. Lovrenc pri Mariboru; Turnšek Franc, Gorica-Petrovče; Franc Pirnat, Maribor; Franc Pečnik, Brežice; Kočevar Franc, Središče; Benko Jože, Murska Sobota; Plaskan Franc, Orla vas.

Odstopivšima odbornikoma, g. Ivanu Kolariču iz Središča in g. Josipu Pauerju iz Braslovč, je občni zbor izrekel soglasno zahvalo.

Predsednik je pozval vse člane k najživahnejšemu sodelovanju s pripombo, da bi bilo želeti več iniciative med članstvom nego je bilo dosedaj, nakar je zaključil tako lepo potekli 3. redni občni zbor.

Ivanjkovi, dne 13. aprila 1922.

Lovro Petovar.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo Kmetijske družbe za Slovenijo.

Kmetovalec izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 10 D na leto.
Za inozemstvo 20 D. — Posamezna številka stane 50 para.
Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserti (oznamila) se zaračunajo po nastopnih cenah: insert na pol strani 30 D, na 1/4 strani 15 D, na 1/8 strani 7 D, na 1/16 strani 3 D, na 1/32 strani 1 D.
Vsaka beseda v „Malih naznanilih“ stane 1/2 par, najmanj pa skupaj 5 D.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo;
tisk J. Blasnikova naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz *Kmetovalca* so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 9. Ljubljana, 15. maja 1922. Letnik XXXIX.

Kmetijska družba za Slovenijo ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine.

Vse cene so z ozirom na sedanje razmere popolnoma neobvezne.

Semena:

Ajda, črna, čiščena po Din 5.— za kg. Vreče se računajo posebej.

Grahora, po Din 7.— za kg.

Sladkorna pesa, po Din 8.— za kilogram.

Seme krmilne pese, pristno severo-nemško blago, rdečo in rumeno mamutovko ali ekendorovko, Oberndorfer in Leutewitzer po 7 dinarjev kilogram. Semensko peso je Kmetijska družba naročila naravnost od svetovnoznane vzgojevalca Mettela iz Quedlinburga v Severni Nemčiji. Opozarjamo na posebno na elitno vrsto (Schlossware) Oberndorfer in Leutewitzer, ki jo na podlagi večletnih poskusov kar najbolje priporočamo in ki so pod jamstvom novih nemških norm k zakonu o kontroli semena.

Semensko deteljo, nemško lucerno kakor tudi domačo, oddaja družba svojim udom. Oddaja samo najskrbneje čiščeno seme, ki je preiskano po državnem preizkuševališču v Ljubljani. Vreče po 100 kg so opremljene z izvirnimi plombami tega zavoda, pa tudi za nadrobno pošiljate prevzame družba vsa jamstva glede čistosti in brezpredeničnosti.

V zalogi so naslednje vrste semenske detelje in trave:

črna ali domača detelja	27.—	Din za kg
lucerna ali nemška detelja	26.—	" " "
brezpredenični mačji rep	14.—	" " "
pasja trava	20.—	" " "
angleška ljujlika, 844	9.—	" " "
angleška ljujlika, 843	12.—	" " "
ška ljujlika	11.—	" " "
prvovrstna travniška mešanica	12.—	" " "

Cene za semena veljajo za odjem najmanj 5 kg in se ovojnjina in poštnina posebej računata. Ovojnjina se računa po lastni ceni ter se ne sprejme nazaj, poštnina znaša od zavrtkov do 5 kg 8 Din., od 5 do 10 kg 20 Din., od 10 do 15 kg 30 Din., od 15 do 20 kg 40 Din. Za povzete zavrtke je plačati pri predaji razen pristojbin za zavrtke še pristojbino za nakaznico. Radi visokih poštnih pristojbin priporočamo udom, da si semena prilično v Ljubljani osebno kupijo. Kdor tega ne more pa naj vsaj kupnino naprej vplača potom položnice 10712 na račun Kmetijske družbe pri poštnem ček. uradu, da si prihrani povzetnih pristojbin. Priračunati pa mora vselej k poštnini še dostavnilno

3 Din. in ovojnjino 3 Din. od vsakih 5 kg poštnega ovoja. Pri odjemu celih vreč naj zahtevajo podružnice posebne ponudbe.

Umetna gnojila:

Cene veljajo za nadrobne pošiljate. Pri vagonskih naročilih naj se podružnice obrnejo preje pismeno na družbo, ki jim bo napravila po možnosti ugodnejše cene.

Apneni dušik z 19% dušika, z oljem prepariran, po 210 Din 100 kg, dobi se v vrečah po 75 kg.

Kalijeva sol, 42%, je zopet v zalogi po Din 130 — za 100 kg.

Kostni superfosfat z 18% v vodi raztopne fosf. kisline po 180 Din 100 kilogramov z vrečami.

Kostna zdrobna moka z 5% dušika in 20% skupne fosforove kisline po 185 din sto kg.

Rudninski superfosfat s ca 16% v vodi raztopne fosforove kisline po 140 dinarjev sto kilogramov.

Surova kostna moka z 4% dušika in 16% skupne fosforovi kisline po 140 din. sto kg.

Thomasova žlindra. Po dolgoletnem presledku je prešla družba zopet prvo pošiljatev Thomasove žlindre. Gnojilo vsebuje ca 18 odstotkov skupne fosforove kisline in stane z vrečami vred v nadrobni oddaji Din 220 — za 100 kilogramov. Nižjeodstotna Thomasova žlindra je primerno cenejša.

Krmila:

Bučne oljne tropine, jako dobre, sveže kakovosti, po Din 2.50 za kilogram v kolačih brez vreč.

Lanene tropine, zmlete po Din 4.— za kg.

Ogrščine cele tropine (rapsove tropine) po 2.30 Din brez vreč. Te tropine v kolačih imajo enako redilno vrednost kakor lanene tropine.

Poklajno apno v izvirnih vrečah, težkih 80 kilogramov po Din 5.50 kilogram, v manjših množinah po Din 6.— kilogram.

Ribja moka v originalni vreči 100 kg Din 8.— za kg, na drobno Din 8.50 za kg.

Riževi otrobi, vsebujoči 17% beljakovin in maščobe, tedaj enakovredne pšeničnim otrobom po 1.90 Din za 1 kg z vrečami.

Vinogradniške in vrtno potrebščine:

Antiklor (gl. salojidin).

Bakrena pasta (Bosna pasta) 3.50 Din za kg v čebrih po 100 kilogramov. Čebri se ne računijo posebej. Najboljši strokovnjaki priporočajo nakup tega najučinkovitejšega in lahko uporabljivega sredstva proti peronospori ali paležu na trti. (Glej inserat).

Drevesne škropilnice za prevoz, razne kakovosti na izbiro po različnih cenah.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zopern okus ali duh, bodisi po gnolbi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. stane 30 Din kilogram, poština in ovoj posebej.

Gumiljeve cevi po Din 15.— za meter.

Gumiljeve plošče (sklopke) za trtne škropilnice po Din 7.50 komad.

Natrijev tiosulfat (gl. salojidin).

Petroljenol, sredstvo zoper krvavo uš, po 12.50 Din 1 kg v posodi kupca.

Rafija, majunga extrissima, po Din 10 za kilogram.

Salojidin, (antiklor, natr. tiosulfat) preskušeno sredstvo zoper oidij, trtno plesnobo, po 7 Din za 1 kg.

Škropilnice (bakrene) za trte so zopet v zalogi. Cena za komad 400 Din. Poština 25 dinarjev.

Tobačni izvleček imamo zopet v zalogi. Cena zaklopnic po 5 kg 35 Din brez poštine.

Vinometri so zopet na razpolago. Komad stane Din 40.— brez poštine.

Zveplovi trakovi na juti za žvepljanje sodov, najboljši, brez arzena po 7 Din kilogram, na azbestu po 11 Din kilogram.

Želatina za čiščenje vina po 45 Din kilogram.

Žveplalniki, ročni po 70.— Din za komad.

Žveplalniki, nahrbtni po Din 300.— komad.

Zveplo, dvojno rafinirano, superventilirano, 85—95 Chan- cel, 90/100% finosti, v vrečah po 50 kg po Din 4.—, manjše množine po Din 4.50 za kg.

Razne kmetijske potrebščine:

Antilav v varstvo setev pšenice, turšice, graha, grašice, travnih in detelnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi itd., je zopet došel in se dobi v zaklopnicah po pol kilograma za 25 Din, četrt kilograma za 15 Din, osminko kilograma za 10 Din, 50 gramov za 6.25 dinarjev.

Bergamaški brusni kamni so ravnokar došli. V zalogi so sledeče vrste: 28/29 cm dolge, po Din 12.— za komad; 25/26 cm po Din 12.—; 23/24 cm po Din 8.—; 20/21 cm dolge, po Din 6.— za komad.

Kose prvovrstne, so zopet v zalogi in sicer stanejo 65 cm dolge Din 17.— komad; 70 cm dolge Din 18.— komad; 75 cm dolge Din 18.— komad.

Rogaški brusni kamni po Din 2.— za komad.

Stroji: V zalogi so sledeči stroji:

Trijer (čistilniki) 1. a po Din 1500.— za komad; 1. b po Din 1250.—.

Plužni trupi AW 5 po Din 225.—; AW 4 po Din 16.—.

Brame, raznovrstne od Din 175.— do 455.— za komad.

Vinogradniški plugi od Din 205.— do 370 za komad.

Ročni okopovalniki po Din 280.—.

Travnike brane A 2 po Din 500.— komad; A 3 po Din 600.—; B 3 po Din 600.— komad.

Hmeljari pozor! Kmetijska družba je dobila nekaj dobrih in jako pripravnih vinogradniških plugov, ki pa se lahko uporabljajo tudi v hmeljarskih nasadih. Dela se ž njimi pred uporabo za pokrivanje in spomladi za odkrivanje sadik. Teža pluga znaša 32 kilogramov. Vleče ga en konj.

Na vse denarne pošiljkatve, naj se napiše, v kakšno svrho so poslani.

Dragocenost vsake hiše je lekarnarja Fellerja prijetno dišeči „Elsafluid“, najboljšo sredstvo za drgnjenje hrbta, nog, in celega telesa, kot kosmetikum za negovanje zob, zobnega mesa, ust, glave itd. Močnejši in boljši kakor francusko žganje. 3 dvojne steklenice ali 1 specijalno steklenico skup z zamotom in poštino za 72 kron pošilja: Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg, št. 333, Hrovaško.

Pozor gospodari na životinske boleti!

Svakoga proleča pojavljuje se **svinjska rudečica**, **vrančni prisad** i mnoge druge zarazne boleti medju domačim životinjama. Gospodari treba da budu na oprezu i da provedu cijepljenje još prije nego izgube koji komad, jer su svinje i goveda skupa a trošak za cijepljenje je razmjerno malen. U našoj državi priredjuje sada cjepiva Jugoslavenski serum zavod u Zagrebu. Ako gospodari trebaju upute, neka se obrate na taj zavod.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 25 para v denarju ali znamkah najmanj pa skupaj Din. 5.— sicer se naznanila ne objavi.

Upravištvu ne prevzame posredovanja.

Mlinske kamne,

sekane iz najbolje bele, ostre skale, trde in srednje od 40 do 100 cm široke, po naročilu tudi večje, izdelujem zopet in prodajam po najnižjih cenah s pismeno garancijo. Leskovšek Anton, posestnik in kamnosek, Sv. Jurij ob južni železnici pri Celju.

Na prodaj

imam mlatilnico z reto in treslilnikom, velika in močna, pripravna tudi za motorni pogon. 1 slamoreznicno patent „Austria 5“, 1 gepelj, 1 Sackov plug komplet, 1 navadni plug, vse še malo rabljeno. Cene po dogovoru. Janez Grašič, Strahin št. 41, pošta Naklo pri Kranju.

Proda se hiša

z vrtom, kozolcem in njivo, pripravna za kmeta ali obrtnika, četrt ure od Novega mesta na Dolenjskem. Naslov se izve v uradništvu tega lista.

Ambrož & Grošičar,

strgarska in strojno ključavničarska delavnica, Trnovski pristan št. 32, Ljubljana. Prevzema vsakovrstna popravila kakor tudi delno nova naročila in sicer: poljedelske stroje, mlinske itd. ter vsa v to svrhu spadajoča dela. Vsa naročila izvršiva solidno in točno.

Po najvišji ceni prevzamemo na vsaki postaji in plača takoj

Fran Kupnik
Podp'at pri Rogatecu

**smrekov in jelov
brusni les,
kostonjev les,
hrastove hlode.**

Hlode, gojzdove, trame, deske in drva

ponudite Lesni družbi Ilirija, Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8 pred sodnijo. Plačujejo se najvišje dnevne cene

Za izboljšanje travnikov

so priporočljivi deteljni odpadki, dobra in tečna krma so pa očiščeni deteljni odpadki, katere ceno dobite pri tvrdki Wilh. Steinherz, Ljubljana.

Prodaj

še malo rabljen vitelj (gepelj) Lancove sestave z vsemi pritlikalnimi, dve krilne pumpe št. 4 in 6 in približno 30 metrov pocinkanih cevi 1/2", eno kolo za gonilni jermen 120 cm visok, vse že rabljeno, a v dobrem stanju. Prodajam tudi **svinjski kotel** za 80 litrov, rabljen a v dobrem stanju.

Kot upravnik (ekonom)

želi premeniti službo značalen mož, absolvent sadjarke vinorejske šole, v vseh panogah kmetijstva, posebno pa sadjarstvu, vinoreji in vrtarstvu praktično izvežban, delaven in zanesljiv. Cenjene dopise je poslati na upravo „Kmetovalca“.

Poštena delavska družina

(begunci imajo prednost), katere je popolnoma vesela vseh poljedelskih, vrtnih in gospodarskih poslov, prasičerele, mlekarstva itd., se sprejme v stalno službo na srednje posestvo v Ljubljani. Hrana in stanovanje v hiši, plača dobra po dogovoru. Ponudbe z navedbo dosežanega poslovanja in zahtevu plače je nasloviti: Poštni predal št. 27 v Ljubljani.

Na prodaj

je kosilni stroj v dobrem stanju. Kodolitsch, Lutomer.

Kupim bakren kotel

ki meri približno 300 litrov. Franc Golmajer, Ribno pri Bledu.

Priporoča se tvrdka

Josip Petelin, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7. Edina tovarniška zaloga najboljših živalnih strojev za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam se dobi vsi posamezni deli za živalne stroje in kolesa, potrebščine za gospodinjstvo, krojače, čevljarje in sedlarje.

Lep volčji pes,

čiste pasme, 8 mesecev star, temnosiv, dober čuvaj, na prodaj. Buković, Ljubljana, Strelška ulica št. 8.

Prodaj

okoli 1000 kg pocinkaste žice št. 31 in 34, prikladna za trto in hmelj. Ogledati v Celju. Josip Šrimpl, Ham na Sotli.

Kot upravitelj-oskrbnik

na veleposstvo išče službe gospodarski pristav s strokovno naobrazbo ter večletno prakso v vseh kmetijskih panogah, kakor tudi gozdarstva. Nastop službe — proti trimesečni odpovedi — po dogovoru. Ponudbe pod št. 132 na „Kmetovalca“.

Mlekar sirar

absolvent mlekarške šole in živinoreje z dobro prakso, išče primerneža mesta kot mlekar ali kaj primerneža. Vinko Mote, mlekar, Grm pri Novem mestu.

Stavbena podjetje.

Mestni stavbenik. Zidarski mojster.

Al. in Val. Accetto, — Ljubljana
Trnovski pristan št. 14.

Zaprisežena sodna cenilca. Prevzema vsakovrstne visoke stavbe v mesta in po deželi (od zuna) specielno praktična in higienska gospodarska poslopja in hleve. Izvršitev načrtov in proračunov — nadalje oblastveno koncesionarna posredovalnica za nakup in prodajo posestev in zemljišč.

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Fellerjev „ELSAFLUID“

kot KOSMETIKUM

za nego zob, zobnega mesa, glave, kot dodatek vodi za umivanje, ker je radi svojega antiseptičnega, čistega in osvežujočega delovanja najboljšega učinka. Ravno tako je priljubljen kot blago delujoče in

zelo prijetno sredstvo za drgnjenje

hrbta, rok, nog in celega telesa. Je mnogo močnejši in bolje delujoč nego francosko žganje in najboljšo sredstvo te vrste. Tisoče priznanj! Z

zavitkom in s poštino za vsakega: 3 dvojne ali 1 specijalna steklenica 72 K.

Za prodajalce:

12 dvojn. ali 4 spec. steklenice . 300 K
24 dvojn. ali 8 spec. steklenic . 570 K
36 dvojn. ali 12 spec. steklenic . 800 K
poštine prosto na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi popust v naravi.

Razno: Elsa obliž za kurja očesa 8 K in 12 K; Elsa mentolni klinčič 16 K; Elsa posipalni prašek 12 K; pravo Elsa ribje olje 80 K; Elsa voda za usta 48 K; Elsa kolonska voda 60 K; Elsa šumski miris 60 K; glicerol 16 in 60 K; Lysof, Lysoform 48 K; kineški čaj 4 K; Elsa mrcesni prašek 16 K; strup za podgane in miši po 16 in 20 K.

EUGEN V. FELLER, lekarnar
Stubica donja, Elsattrg št. 333 (Hrvaško).

Semena

vseh vrst priporoča Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica št. 12. — Zahtevajte cenovnik!

Konj (Pony)

lep in pohleven, z opremo in vozom, je po zelo nizki ceni na prodaj. Poizve se v administraciji tega lista.

Proda se:

Deering kosilni stroj, 1 lepa popolnoma nova kočija (Haudblage) obračalni stroj, trup za obračalni plug, železni valj. Ponudbe na upravo lista.

Nov zelo močan voz in vinski sodi

400—700 litrov prav dobri, se ugodno prodaj. Pojasnila daje anoučna družba Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

Bodečo pocinkasto žico

primerno za ograje (malo rabljeno) razpošilja po nizki ceni trdka Levstek & Oblak, Rakek.

ANDREJ OSET — Maribor

Aleksandrova cesta 57. — Telefon št. 88.

trgovina sena, slame, krompirja, fižola, z drvmi žitom in drugimi deželnimi pridelki.
Brzjavlj: Andrej Oset, Maribor.

POZIV.

Zadružna centrala r. z. z o. z. je s sklepom občnega zbora z dne 6. VII. 1920. sklenila razdružitev in likvidacijo. Likvidatorji so: Peter Hauptman, župnik na Dobrovi, dr. Josip Jerič in dr. Marko Natlačen, odvetnika v Ljubljani. Upniki se pozivajo, da svoje terjatve zoper zadruško prijavijo v neodložljivem roku enega leta od dneva, ko se ta poziv v „Kmetovalcu“ tretjič objavi.

Lepota

kože, obraza, vratu, rok, kakor tudi lepa rast las se more doseči samo z razumnim negovanjem lepote. — Lekarnarju Fellerju je dospelo na tisoče priznanih pisem iz vseh strani sveta!

„ELSA“ lilijno mlečno mlo najboljšo blago, najfinišje „nako lepote“; 4 kosi z zavitkom in s poštino 120 K.

„ELSA“ obrazna pomada odstrani vsako nečistost kože, solne poge, zajedance, nabore itd., naredi kožo mehko, rožnato-belo in čisto; 2 porcelanasta lončka

z zavitkom in s poštino 80 K.

„ELSA“ tanochina pomada za rast las krepi kožo glave, preprečuje izpadanje, lomljenje in cepanje las, zaprečuje prhlut, prerano osivelost itd. 2 porcelanasta lončka z zavitkom in s poštino 80 K.

Prodajalci, kateri naročijo najmanj 12 kosov od posameznih predmetov, dobijo popust v naravi.

Razno: Lilijno mleko 24 K; brkomaz 10 K; najfinišji Hega puder drja Klugerja v velikih originalnih škatljah 40 K; najfinišji Hega zobni prašek v patentiranih škatljah 40 K; puder za gospe v vrečkah 8 K; zobni prašek v škatljah 12 K; v vrečkah 8 K; Sachet-dišava za perilo 12 K; Schumpon za lase 8 K; rumenilo 12 listkov 48 K; najfinišji parlem po 48 in 60 K; močna voda za lase 80 K. — Pri teh predmetih se računajo zavitek in poština posebej.

EUGEN V. FELLER, lekarnar
Stubica donja, Elsattrg št. 333, (Hrvaško).

KOSE

prima avstrijski produkt, 1

BRUSOVI

uz originalne tvorničke cijene

kod

„ORBIS“ d. d.
Zagreb

Paromlinska cesta 1.

Telef. 10 i 1250 — Telegr. „Orbis“.

Vabilo

na

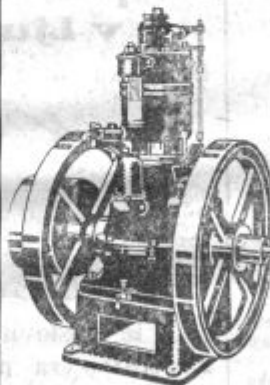
izredni občni zbor

Živinorejske zadruge na Ig-Studencu.

reg. zadruge z o. z., ki se bo vršil dne 5. junija t. l. v ljudski šoli ob 9. dopoldne.

Dnevni red:
Likvidacija zadruge
Načelstvo.

Bencil - Bencol Motorji

od 6 do 12 konjskih sil, prihranijo veliko kuriva in olja, so zgrajeni z najtrpežnejše kovine vsled tega so trajni in solidni, spravljajo se z lahkoto od vsakega ter ne zahtevajo nikakih popravil.

Te najmodernejše motorje prekrbuje trdka

„TRIGLAV“ d. z o. z.
Ljubljana, Krekov trg 10.

KORANIT

asbestni šrilj — za pokrivanje streh
je najboljšo sredstvo sedanjosti.

Koranit je neomejeno trpežen.

Koranit tehta na 1 m² samo 12 kg.

Koranit ne odzbe in je nepremočljiv.

Koranit se ne lomi in ne trga, je elastičen.

Koranit je popolnoma siguran proti ognju.

Koranit vihar ne more odtrgati.

Koranit-strehe ni treba popravljati.

Koranit streha je najcenejša, zato ker je

Koranit streha najbolj trpežna.

Vsa pojasnila daje in proračune pošlje:

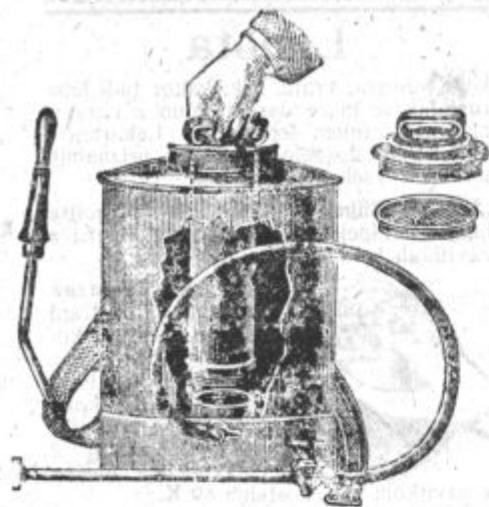
FRAN HOČEVAR, Žirovnica-Moste, Gorenjsko.

Glavni zastopnik Koranita za Slovenijo.

Asbest za precejanje vina, želatina za čiščenje vina, eponit, oglje za razbarvanje vina, tanin, natrijev bisulfit, žveplovski trakovi na asbestu in na juti in vsa sredstva za izboljšanje vina. Aparati za filtriranje, sesalke, cevi za vodo in vino, armature, zamaški, sodarsko orodje in vse v vinarsko stroko spadajoče potrebščine dobavlja

„Pasteurit“, K. Saria,
Maribor, Koroška cesta 30.

Brzjavni naslov: Pasteurit Maribor. — Telefon št. 229.

Trtne škropilnice

in vse dele, razpršilnike za žveplo, žvepleno - apneno brozgo, žveplo v prahu (Floristella), modro galico in vse v vinarsko stroko spadajoče potrebščine ima vedno na zalogi

„PASTEURIT“

K. SARIA, MARIBOR,
KOROŠKA CESTA 30.

Sodi

za vino, žganje, olje, mast, med petrolej

za transport in shrambo ima vedno v zaloki vsako množino

Franjo Repič
sodarski mojster
Trnovo, Ljubljana

Istotam sprejemajo se v to stroko spadajoča pravila.

Solidno delo!

Cene zmerni! Točna postrežba!

Iv. Jax in sin

Ljubljana.

Gospodarska cesta
šivalni stroji in stroji za pletenje

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Linzu. Ustanovljena l. 1867. Vezanje pončuje brezplačno.

Pisalni stroji
„A D L E R“
Cenik zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn:
DÜRKOPP, STYRIA, WAPPENRAD

Vinometre „Bernadot“ — Asbeste bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo ogije Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tannin — Žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sodo bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

drogerija ANTON RANC
Ljubljana, Židovska ulica 1.

KORANIT

pravi jugoslovanski „Eternit“ je najboljši asbestni škrlj.

Zaloga za

Kranj — Tržič — Radovljico

pri

K. BOCAK, TRŽIČ,
KLEPARSTVO - VODOVODI

POZOR!

Najboljši jugoslovanski Eternit, asbestni škrlj je

SALONIT

iz najboljšega splitskega cementa znamka „Salona“ od

„SPALATO“ d. d. portland - cementa, Split.

Glavna zaloga za Gorenjsko: Franc Dolenc, Kranj.

— Ponudbe na zahtevo takoj. —

Najstarejša hranilnica v Sloveniji.
KRANJSKA HRANILNICA
V LJUBLJANI
ustanovljena leta 1820.

sprejema hranilne vloge proti

3% obrestovanja.

S hranilnico sta zvezana Kreditno društvo in starostna hranilnica za posle in delavce.

Hranilnica je sirotinskovarna in jo nadzoruje deželna vlada za Slovenijo.

Rezervni zakladi znašajo približno

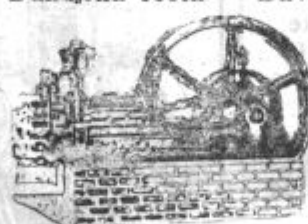
8 milijonov kron.

Cisti dobiček je, v kolikor se ne porabi za okrepitev rezervnih zakladov, po pravih določen v pospeševanje obče koristnih naprav in podjetij na Kranjskem. Za te svrhe se je doslej darovalo 8.698.000 kron.

Pismene pošiljave je nasloviti na Kranjsko hranilnico - v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 9.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor.

Velika zaloga vsakovrstnih poljedelskih strojev.

iz najslovitejših tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „Welsla“.

Kdor hoče imeti

prvovrstne poljedelske stroje, izborne oralne priprave,

Lokomobile, mlatilnice, sejalne in kosilne stroje, pumpe, slamosreznice i. t. d.

Raznovrstne pluge, brane in okopalnice, osipalnice, drobilne mline, reporeznice i. t. d.

(Solidno češko blago).

naj pride pogledat ali naj piše na tovarno zalogo
MELICHAR - UMRATH - BÄCHER
v ŠT. JURJU ob južni železnici.

Kmetska posojilnica

registrov. zadruga z neomejeno zavezo
Ljubljanske okolice ■ v LJUBLJANI ■

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18

Obrestuje hranilne vloge po **3%** (1)

brez vsakega odbitka rentnega davka katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad 115.000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 1.200.000 kron.

Jedilno orodje, žilice, nože, škarje sploh vso nožarsko in galenterijsko robo razpošilja na veliko in drobno po čudovito nizkih cenah veletrgovina in razpošiljalna

R. STERMECKI, Celje 319. (Slovenija). Zahtevajte ilustrovani cenik. Kar ne ugaja se zamenja ali vrne denar.